

**§ 16 a. stk. 2 miljøgodkendelse af
svineproduktionen på
Felstedvej 39, 6300 Gråsten**

Meddelt d. 4. april 2019
Meddelt af Erhverv & Affald
Sønderborg Kommune

Baggrund og læsevejledning

Kommunens afgørelse, vilkår der gælder for husdyrbruget samt de generelle juridiske forhold omkring afgørelsen, herunder klagevejledningen, og bilag kan læses i kapitel A, B, C og D på side 1-14.

Som følge af VVM-direktivet skal der ved ansøgning om miljøgodkendelse foretages en miljøkonsekvensvurdering der en proces, som bl.a. indebærer krav om inddragelse af offentligheden og udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport. Selve miljøkonsekvensrapporten kan læses i kapitel E fra side 14.

Det er ansøgeren, der har ansvaret for at udarbejde en miljøkonsekvensrapport.

Visse projekter om intensiv husdyravl, der kan have væsentlig indvirkning på miljøet, skal gennemgå en sådan proces inden de kan tillades. Der er her sket en ændring i forhold til de tidligere husdyrgodkendelsesregler. Ansøgeren har nu ansvaret for, at miljøkonsekvensvurderingen er fuldstændig og af tilstrækkelig høj kvalitet i forhold til oplysninger om husdyrbruget og vurderinger af miljøpåvirkningerne, jf. bekendtgørelsens § 4, stk. 4. Hvis kommunen, når de modtager rapporten, vurderer, at den er utilstrækkelig, kan de anmode om yderligere oplysninger og vurderinger, jf. § 4, stk. 8, og § 3, stk. 4. Alle relevante emner skal beskrives og vurderes i forhold til miljøpåvirkningen

Kommunens afgørelse og vilkårene der er stillet tager udgangspunkt i vurderingerne i miljøkonsekvensrapporten.

Registreringsblad

1. Basisoplysninger

Husdyrbruget

Bedrift Cvr	25896777
Husdyrbrugets navn	Pugholm
Beliggenhedsadresse	Felstedvej 39
Postnummer	6300
By	Gråsten

Ansøger

Ansøgersnavn	Peter Friedrichsen
Ansøgeradresse	Felstedvej 39
Ansøgerpostnummer	6300
Ansøgerby	Gråsten
Ansøgetelefon	20481731
Ansøger-email	pugholm39@mail.dk

Konsulent

Konsulent Cvr	25160428
Konsulent virksomhedsnavn	Landboforening Syd
Konsulentnavn	Ulla Refshammer Pallesen
Konsulentadresse	Jens Terp-Nielsens Vej 13
Konsulentpostnummer	6200
Konsulentby	Aabenraa
Konsulenttelefon	61558262
Konsulent-email	upa@landbosyd.dk

Ejendom

Ejendomsnummer	5400006401
CHR numre	48314

Matrikler på ejendomsnummer

Matrikel: 1145 - Felsted Ejerlav, Felsted
Matrikel: 27b - Felsted Ejerlav, Felsted
Matrikel: 538d - Kværs Ejerlav, Kværs
Matrikel: 155a - Ladegård, Kværs
Matrikel: 180 - Ladegård, Kværs
Matrikel: 182 - Ladegård, Kværs
Matrikel: 53 - Ladegård, Kværs

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune

Landbrugsgruppen

Erhverv og affald

Rådhusstorvet 10

6400 Sønderborg

Sagsbehandler: **Ann-Kathrin Tessin**

Sagsnummer: 18/44146

KS: SBMO

Obs. I indholdsfortegnelsen fremgår kommunens afgørelse i kursiv.

Indhold

A. Begrundelse for miljøgodkendelsen	1
1) Kommunens afgørelse.....	1
2) Godkendt produktionsareal.....	1
3) Lovgrundlag	2
4) Udnyttelsesfrist og kontinuitetsbrud.....	3
5) Revurdering af miljøgodkendelsen	3
6) Andre tilladelser og dispensationer.....	3
B. Vilkår for husdyrbruget	4
Generelle vilkår	4
Egenkontrol	4
Egenkontrol og dokumentation - Gyllekøling	4
Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	4
Produktionsareal	5
Teltoverdækning	7
Gyllekøling	7
Ventilation	7
Energ og vandforbrug.....	8
Affald	8
Råvarer og hjælpestoffer.....	9
Driftsforstyrrelser og hjælpestoffer.....	9
Gødningsproduktion- og håndtering	9
Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg	9
Lugt	9
Fluer og skadedyr	10
Støj fra anlægget og maskiner.....	10
Husdyrbrugets ophør	11
Øvrige krav.....	11
C. Offentlighed og klagevejledning	12
Nabo- og partshøring	12
Annoncering af afgørelse.....	12
Klagevejledning.....	12

<i>Civilt søgsmål</i>	13
D. <i>Kommunens bilag</i>	14
E. Miljøkonsekvensrapport til § 16 a stk. 2	15
Datablad (A1,A2, A3, A4, A5, D3).....	16
Forord / læsevejledning.....	17
1. Indledning	18
2. Ikke-teknisk resume (D2, C1 og C3 for IE-brug)	19
2.1 Ikke-teknisk resumé af alternativer til teknologi og foranstaltninger (C3) og påtænkte foranstaltninger ved IE-brugets ophør (D2)	20
3. Husdyrbruget og det ansøgte	21
3.1 Indretning og drift af anlægget (B1, B5, D1a)	21
3.1 Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, D1a)	25
3.2 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)	25
3.3 Husdyrbruget og det ansøgtes beliggenhed samt generelle afstandskrav (B4)	25
3.4 Ammoniakemission og -deposition (B5, B4, D1b)	28
3.5 Lugtemission (B6, B4, D1b, D1c).....	31
3.6 Øvrige emissioner og gener (B7, D1b)	34
3.6.1 Støj (B7, D1b)	34
3.6.2 Støv (B7, D1b).....	34
3.6.3 Lys (B7, D1b).....	35
3.6.4 Skadedyr (B7).....	35
3.6.5 Transporter (B7)	36
3.7 Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, D1b)	37
3.7.1 Døde dyr (B8)	37
3.7.2 Affald (B8).....	37
3.7.3 Olie- og kemikalier (B7 og B8).....	38
3.7.4 Energiforbrug (B8-(brugen af naturressourcer)).....	38
3.7.5 Vandforbrug (B8)	39
3.8 BAT-Ammoniakemission (B9, C2)	39
3.9 Grænseoverskridende virkninger (B10)	42
4. Projektets direkte og indirekte virkninger for miljø, natur og mennesker (D) og hvad der er gjort for at mindske virkningerne (D1c)	43
4.1 Beliggenhed og bygningsændringer i forhold til landskab og Bilag IV arter (D1c)	43
4.2 Begrænsning af ammoniakemission (D1c)	47

4.3	Afsætning af ammoniak til nærliggende natur (B5, D1c)	47
4.4	Lugtgener for omboende (D1c)	50
4.5	Støjgener (D1c)	51
4.6	Støvgener (D1c)	51
4.7	Lyspåvirkninger (D1c)	51
4.8	Skadedyr (D1c)	51
4.9	Transporter (D1c)	52
4.10	Energi (D1c)	52
4.11	Vandforbrug og påvirkning af vandressourcen (D1c)	52
4.12	Påvirkning af jordarealer og jordbund (D1c)	53
4.13	Andet om befolkningen og menneskers sundhed (D1c)	54
4.14	Alternative løsninger (D1d)	54
4.15	Samspelet mellem faktorer jf. § 4 stk. 6 nr. 5	54
4.16	Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker mv. jf. § 4 stk. 6 nr. 6	55
4.17	Oplysninger om konsulenten (A4)	55
5.	Oplysninger om IE-husdyrbruget (C) (dette afsnit tages ud, hvis det ikke er et IE-brug).	55
5.1	Ophør af IE-husdyrbruget (C1)	56
5.2	BAT: Råvarer, energi, vand og management (C2)	56
5.2.1	BAT-Råvarer (C2)	56
5.2.2	BAT-Energi (C2)	56
5.2.3	BAT-Vand (C2)	57
5.2.4	Management og forholdet til BAT-konklusionen (C2)	57
6.	Konklusion	59
7.	Bilag	59

A. Begrundelse for miljøgodkendelsen

1) Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøgodkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a stk. 2 på Felstedvej 39, 6300 Gråsten, matrikel 53 Ladegård, Kværs til udvidelse af svineproduktion med de stillede vilkår.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer at miljøgodkendelsen, med de stillede vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, 206258 version 2 (hovedskema) og 207547 version 1 (scenarieberegning for uændret karantænestald og mindre lugtrensning) og miljøkonsekvensrapporten i kapitel E. I bilag 1 kapitel D ses en oversigt over versionshistorikken og hvilke ændringer der er blevet foretaget som følge af Kommunens sagsbehandling. Der har været anmodet om reviderede beregninger i forhold til gyllekøling i sagsbehandlingsforløbet. Godkendelsen meddeles på de vilkår, der fremgår af den miljøtekniske redegørelse, Kommunens vurdering og generelle lovkrav.

De stillede vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrbrugslovens § 42.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

2) Godkendt produktionsareal

Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg.

Ved produktion med eksisterende karantænestald meddeles der en godkendelse til et produktionsareal på 9.172 m² i eksisterende stalde.

Ved udvidelsen i en eksisterende lade "Evt. større karantænestald" meddeles der en godkendelse til et produktionsareal på 9.492 m².

Det godkendte staldanlæg kan med denne miljøgodkendelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne. Se en oversigt over staldarealet i kapitel E , afsnit 7 bilag 1.

3) Lovgrundlag

Ansøgningen er behandlet i henhold til kravene i bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. nr. 1020 af 6. juli 2018 (husdyrbrugloven) med tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, nr. 1467 af 6. december 2018, samt miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold.

Gældende lovgivning og generelle regler for driften af en landbrugsejendom og håndtering af diverse produkter anvendt på ejendommen forudsættes kendt og skal følges. Der henvises derfor i øvrigt til:

Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., nr. 1076 af 28. august 2018

Bekendtgørelse nr. 966 af 23. juni 2017 om miljøbeskyttelse

Bekendtgørelse nr. 934 af 27. juni 2017 om naturbeskyttelse

Bekendtgørelse nr. 844 af 23/06/2017 om miljøregulering af visse aktiviteter

Bekendtgørelse nr. 1309 af 18/12/2012 om affald

Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune

Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier i Sønderborg Kommune

Bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines, nr. 1611 af 10/12/2015

Kommuneplan for Sønderborg Kommune 2017-2029

4) Udnyttelsesfrist og kontinuitetsbrud

Miljøgodkendelsen skal være udnyttet inden 6 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet når byggeriet er færdigmeldt. Hvis godkendelsen eller tilladelsen kun er udnyttet delvist, bortfalder den del, der ikke er udnyttet.

En udnyttet godkendelse, tilladelse eller afgørelse efter anmeldelse kan bortfalde helt eller delvist, hvis den efterfølgende ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år¹. I forhold til godkendelser, hvor produktionstilladelsen er meddelt i m² produktionsareal, forudsætter udnyttelse, at mindst 25 % af det godkendte, tilladte eller anmeldte produktionsareal udnyttes driftsmæssigt, og at den driftsmæssige udnyttelse ikke på noget tidspunkt ophører i 3 på hinanden følgende år. Driftsmæssig udnyttelse kræver, at der er dyr på produktionsarealerne svarende til mindst 50 % af det mulige ifølge dyrevelfærdskravene eller andre krav f.eks. økologiregler, som husdyrbruget er underlagt.

5) Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 40 i Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år eller inden 4 år når EU-kommissionen i EU-tidende har offentliggjort en BAT-konklusion, der vedrører den væsentligste af husdyrbrugets aktiviteter. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2027.

6) Andre tilladelser og dispensationer

Sønderborg Kommune gør opmærksom på, at den meddelte godkendelse udelukkende omfatter forholdet til miljølovgivningen. Der skal derfor søges om en separat byggetilladelse, ændring af bygningsanvendelse, nedrivningstilladelse, afledning af tagvand eller lignende hos Sønderborg Kommune.

---

¹ § 59 a stk. 2 i husdyrbrugloven

B. Vilkår for husdyrbruget

Denne miljøgodkendelse meddeles på nedenstående vilkår. Konkrete bestemmelser i lovgivningen og bekendtgørelser, som generelt er gældende for alle husdyrbrug, er ikke stillet som vilkår for godkendelsen.

Den ansvarlige for driften af et IE-husdyrbrug skal straks rette henvendelse til kommunen, hvis husdyrbruget konstaterer, at godkendelsesvilkårene ikke kan overholdes. Den ansvarlige for driften skal samtidig straks træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at vilkårene igen overholdes.

Generelle vilkår

- 1) Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt fra den dato hvor godkendelsen træder i kraft.
- 2) Eventuelle ændringer i ejerforhold eller i hvem der er ansvarlig for husdyrbrugets drift skal meddeles til Sønderborg Kommune.

Egenkontrol

- 3) Vand- og elforbrug, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres årligt.

Egenkontrol og dokumentation - Gyllekøling

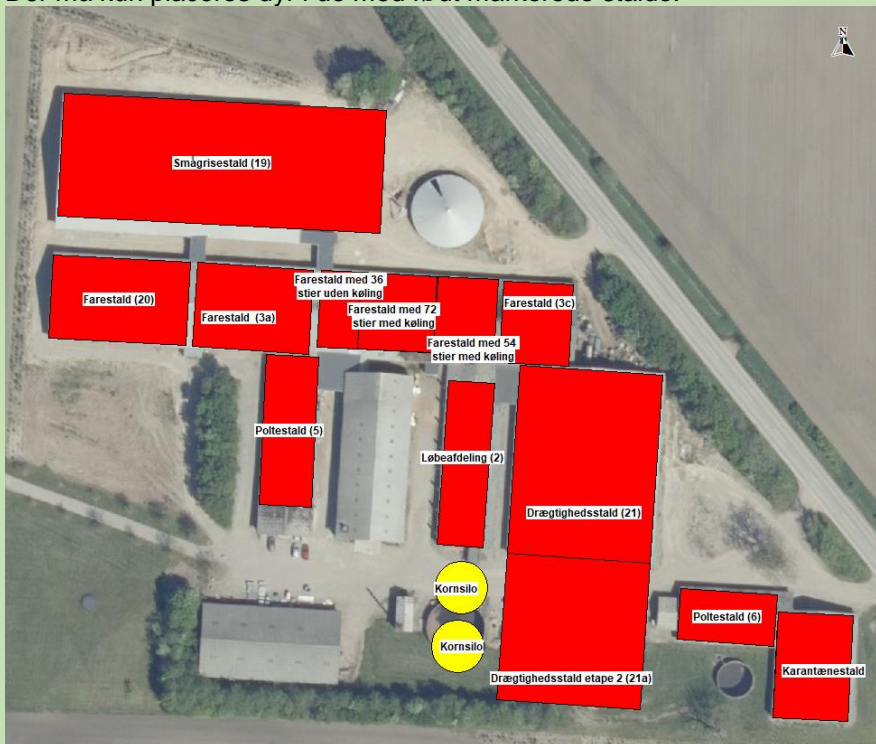
- 4) Der skal indgås en skriftlig aftale med en godkendt montør med VPO-certifikat eller tilsvarende certificering om kontrol og service af gyllekølingsanlægget mindst én gang årligt. Den årlige kontrol skal som minimum bestå af følgende:
  - afprøvning og funktionssikring af trykovervågningssystemet, alarmen samt sikkerhedsanordningen, kontrol af kølekredsens ydelse.
- 5) Enhver form for driftstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftstop, der har varighed på mere end **0 dage**.
- 6) Registreringen fra datalogger, logbogen, den skriftlige kontrolaftale, de årlige kontrolrapporter samt øvrige servicereporter, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

- 7) Beplantningen rundt omkring ejendommen skal vedligeholdes.

Produktionsareal

8) Der må kun placeres dyr i de med rødt markerede stalde:

Husdyrbrugets produktionsareal, dyretype, staldindretning og m.v. skal være i overensstemmelse med oversigten:

Ved produktion med eksisterende karantænestald:

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Smågriseald (19)	3103	Mekanisk ventilation	6 m	(#108249) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	2550
Farestald (3a)	763	Mekanisk ventilation	6 m	(#108251) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	493
Drægtighedsald (21)	2108	Mekanisk ventilation	6 m	(#108254) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	1756
Poltestald (5)	613	Mekanisk ventilation	6 m	(#108256) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	490
Løbeafdeling (2)	598	Mekanisk ventilation	6 m	(#108259) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	527
Poltestald (6)	386	Mekanisk ventilation	6 m	(#108264) Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv	0	318
Farestald (20)	902	Mekanisk ventilation	6 m	(#108267) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	573
Drægtighedsald etape 2 (21a)	1636	Mekanisk ventilation	6 m	(#108269) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	1377
Farestald (3c)	444	Mekanisk ventilation	6 m	(#108271) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	292
Farestald med 36 stier uden køling	240	Mekanisk ventilation	6 m	(#108274) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	148
Karantænestald	143	Mekanisk ventilation	6 m	(#108287) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	130
Farestald med 54 stier med køling	362	Mekanisk ventilation	6 m	(#108284) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	222
Farestald med 72 stier med køling	454	Mekanisk ventilation	6 m	(#108285) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	296
Sum						9172

Ved produktion med udvidelse af karantænestald (stald "evt. større karantænestald"):

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Smågrisebald (19)	3103	Mekanisk ventilation	6 m	(#90136) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	2550
Farestald (3a)	763	Mekanisk ventilation	6 m	(#90138) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	493
Drægtighedsstald (21)	2108	Mekanisk ventilation	6 m	(#90142) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	1756
Poltestald (5)	613	Mekanisk ventilation	6 m	(#90144) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	490
Løbeafdeling (2)	598	Mekanisk ventilation	6 m	(#90150) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	527
Poltestald (6)	386	Mekanisk ventilation	6 m	(#90154) Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv	0	318
Farestald (20)	902	Mekanisk ventilation	6 m	(#90156) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	573
Drægtighedsstald etape 2 (21a)	1636	Mekanisk ventilation	6 m	(#90162) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	1377
Farestald (3c)	444	Mekanisk ventilation	6 m	(#90527) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	292
Farestald med 36 stier uden køling	240	Mekanisk ventilation	6 m	(#94753) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	148
Evt. større karantænestald	620	Mekanisk ventilation	6 m	(#93669) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	450
Farestald med 54 stier med køling	362	Mekanisk ventilation	6 m	(#95368) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	222
Farestald med 72 stier med køling	454	Mekanisk ventilation	6 m	(#95369) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	296
Sum						9492

Ventilation

- 1) Husdyrbruget skal kunne redegøre for vedligehold og service på ventilationsanlæggene, hvis dette bliver forlangt på tilsynet.

Teltoverdækning

- 2) Gyllebeholderne fra 1989, 2014 og 2016 skal være forsynet med fast overdækning i form af telt. Overdækningen skal lukkes umiddelbart efter endt omrøring og udbringning. Eventuelle skader på overdækningen skal registreres i en logbog og repareres inden for en uge. Der skal indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen.

Gyllekøling

- 3) Ved produktion med "karantænestald" skal gyllekanalerne i staldafsnit " Smågrisebald (19) ", "Farestald (20) ", "Drægtighedsstald etape 2 (21a) ", "Farestald med 54 stier med køling" og "Farestald med 72 stier med køling" i alt **5.040 m²** være forsynet med køleslanger, der er forbundet med en varmepumpe.
- 4) Ved produktion med " karantænestald" skal varmepumpen levere en årlig køleydelse på mindst **21,3 W/m²**.

- 5) Ved produktion med "Evt. større karantænestald" skal gyllekanalerne i staldafsnit " Smågrisestald (19) ", "Farestald (20) ", "Drægtighedsstald etape 2 (21a) ", "Evt. større karantænestald", "Farestald med 54 stier med køling" og "Farestald med 72 stier med køling" i alt **5.260 m²** være forsynet med køleslanger, der er forbundet med en varmepumpe.
- 6) Ved produktion med "Evt. større karantænestald" skal varmepumpen levere en årlig køleydelse på mindst **26,9 W/m²**.
- 7) Der skal være monteret en typegodkendt energimåler på varmepumpen. Energimåleren skal være forsynet med automatisk datalogger, der registrerer den daglige (kun nødvendig ved lugtreduktion dvs i "Smågrisestald (19)", "Farestald (20)", "Drægtighedsstald etape 2 (21a)", "Evt. større karantænestald", "Farestald med 54 stier med køling" og "Farestald med 72 stier med køling"), månedlige og årlige køleydelse målt i kWh.
- 8) Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågningssystem, en alarm samt en sikkerhedsordning, der i tilfælde af lækage stopper gyllekølingsanlægget. Gyllekølingsanlægget må ikke kunne genstarte automatisk.
- 9) Vedligeholdelse af gyllekølingsanlægget skal ske i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.
- 10) Ved udskiftning af varmepumpen, skal dokumentation for køleeffekt på gyllekøleanlæg indsendes til tilsynsmyndigheden før anlægget tages i drift.

Energi og vandforbrug

- 11) Hvis husdyrbrugets vandforbrug overstiger **33.000 m³**, skal ansøger sende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvorfor forbruget er steget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.
- 12) Husdyrbruget skal minimum hvert 5. år lade udarbejde en energirapport med forslag til energibesparelser af en autoriseret energikonsulent. Første rapport skal foreligge senest 1 år efter at godkendelsen er taget i brug.

Affald

- 13) Spildolie eller andet flydende farligt affald skal opbevares i egnede beholdere under tag og stå på rist, paller eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige og spild ikke ødelægger de andre beholdere. Beholderne skal være mærket med indhold. Under beholderne skal der være en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og være resistent overfor de kemikalier, der kan opsamles.

- 14) Spild af olie, kemikalier og flydende farligt affald skal opsamles straks. Der skal til enhver tid forefindes opsugningsmateriale på virksomheden. Alt opsamlet spild indeholdende olie og kemikalier (herunder grus, savsmuld eller lignende anvendt til opsugning) skal opbevares og bortskaffes som farligt affald.
- 15) Pesticidrester skal opbevares og håndteres som farligt affald. Tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage kan bortskaffes som dagrenovation.

Råvarer og hjælpestoffer

- 16) Tankning af diesel skal ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Tankningen skal ske under opsyn.

Driftsforstyrrelser og hjælpestoffer

- 17) Tankning af diesel skal ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Tankningen skal ske under opsyn.
- 18) Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal opdateres hvert 2. år og dato for udarbejdelse eller revidering af planen skal tilføjes planens forside.
- 19) Eventuelt spildt husdyrgødning, handelsgødning, kemikalier m.v. skal opsamles straks.

Gødningsproduktion- og håndtering

- 20) Håndtering af gylle skal foregå under opsyn.
- 21) Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvløsende fyldetårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.

Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg

Lugt

- 22) Der skal til stadighed være rent og ryddeligt ved ejendommen, og denne må ikke give anledning til væsentlige lugt- og støvgener udenfor ejendommens areal.

- 23) Såfremt der efter kommunens vurdering opstår væsentlige lugtgener, der skønnes at være større, end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan miljømyndigheden meddele påbud om, at der skal indgives og gennemføres et projekt for afhjælpende foranstaltninger.

Fluer og skadedyr

- 24) Der skal på ejendommen foretages en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse. Såfremt der efter miljømyndighedens vurdering opstår væsentlige gener for omgivelserne fra opformering af fluer eller skadedyr på husdyrbruget, kan miljømyndigheden meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres en handleplan med foranstaltninger svarende til de enhver tid gældende retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.
- 25) Opbevaring af foder samt rengøring af arealer omkring fodersiloer skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Støj fra anlægget og maskiner

- 26) Den eksterne støjbelastning fra landbrugsdriften på ejendommens bygningsparcel, herunder fra stalden og gyllebeholderen, må på intet punkt - målt på nærmeste nabobeboelse med tilhørende arealer i tilknytning til boligen - overstige nedenstående værdier. De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lydniveauer i dB(A).

Dag	Kl.	Reference	dB(A)
Mandag-Fredag	07-18	8 timer	55
Lørdag	07-14	8 timer	55
Lørdag	14-18	8 timer	45
Søn- og helligdage	07-18	8 timer	45
Alle dage	18-22	1 time	45
Alle dage	22-07	0,5 timer	40
Spidsværdi	22-07	-	55

Miljømyndigheden kan forlange, at husdyrbruget skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som "miljømåling - ekstern støj" i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993. Dokumentationen skal tilsendes miljømyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningen. Tidsfrist herfor aftales med miljømyndigheden.

Dokumentationen skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger af et firma, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Målingerne/beregningerne skal foretages og afrapporteres som

"Miljømåling - ekstern støj". Målingen/beregningen skal foretages for de mest støjbelastede områder udenfor husdyrbrugets grund, under de mest støjbelastende driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden. Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målte eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end grænseværdien. Målingernes og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A). Hvis støjgrænserne er overholdt, kan der kun kræves en årlig støjmåling. Udgifterne til dokumentation skal betales af husdyrbruget.

Husdyrbrugets ophør

27) Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages:

- En oprydning i og omkring staldanlæg.
- Tømning og rengøring af fortank med rørsystemer, gyllekanaler/-kummer m.v. Gødningsrester og spildevand skal bortskaffes efter gældende regler.
- Tømning af alle olietanke.
- Bortskaffelse af restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. i henhold til Sønderborg Kommunes affaldsregulativer.

Øvrige krav

Krav der er indarbejdet som generelle og umiddelbart anvendelige regler, som skal efterleves på husdyrbruget.

- Kravet i § 37 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen – Fasefodring
- Kravet i § 43 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen – Miljøledelse

C. Offentlighed og klagevejledning

Ansøgning om miljøgodkendelse har været offentlig annonceret i uge 48 på Sønderborg Kommunes hjemmeside for at informere offentligheden om ansøgningen og tidligt inddrage denne i beslutningsprocessen.

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af miljøgodkendelsen gennemført en nabohøring af naboer i konsekvensområdet for lugt i perioden fra den 4. marts 2019 til den 3. april 2019. Der indkom 1 høringssvar i høringsperioden. Høringssvaret var positivt.

Miljøgodkendelsen er meddelt den 4. april 2019.

Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 4. april 2019 og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Nabo- og partshøring

Et resume og et link til udkast til miljøgodkendelse blev den 4. marts 2019 udsendt til høring hos naboer inden for konsekvensområdet for lugt (1253 m) og skønnede parter i sagen, ansøger selv og ansøgers konsulent. Et resume og et link til udkast af denne tilladelse er sendt i partshøring hos:

- Peter Friedrichsen
- Konsulent Ulla Refshammer Pallesen

Ejere og lejere af adresser beliggende i en omkreds af 1253 m omkring anlægget.

Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 30 dage frem til og med den 3. april 2018. Nabohøringen/partshøringen gav 1 positiv kommentar.

Annoncering af afgørelse

Miljøgodkendelsen efter husdyrbrugloven er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 4. april 2019 og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. husdyrbruglovens § 76.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk.

Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID.

Klagen sendes gennem Klageportalen til Sønderborg Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du som privatperson betale et gebyr på 900 kr. For virksomheder og organisationers vedkommende er gebyret på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i klageportalen. Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Sønderborg Kommune.

Sønderborg Kommune videresender herefter anmodningen til klagenævnet, som træffer afgørelsen om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget inden klagefristens udløb torsdag den 2. maj 2019.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Sønderborg Kommune i klageportalen.

Civilt søgsmål

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i husdyrbrugloven, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger.

Ann-Kathrin Tessin

Erhverv og Affald

Sønderborg Kommune

D. Kommunens bilag

Bilag 1 - Versionshistorik

Ansøgning (206258) | Sagsbehandling

Sagsbehandling

Versionshistorik

Version

2 (Ansøger) ▼

Skema ^

Ændrede		
Identitet	Gammel værdi	Ny værdi
206258 - BatAnsøegerforslagAmmoniaktabSamlet		7813,00
206258 - BatAnsøegerBegrundelseAmmoniaktabSamlet		Se beregninger i miljøkonsekvensrapporten

Gødningslager ^

Ændrede		
Identitet	Gammel værdi	Ny værdi
Gyllebeholder fra 2014 på 5.500 m ³ - Navn	Gyllebeholder fra 2014	Gyllebeholder fra 2014 på 5.500 m ³
Ny gyllebeholder 2016 på 5.500 m ³ - Navn	Ny gyllebeholder 2016	Ny gyllebeholder 2016 på 5.500 m ³
Lille gyllebeholder fra 1989 (?) på 1.250 m ³ - Navn	Afhentningstank	Lille gyllebeholder fra 1989 (?) på 1.250 m ³

Naturpunkt ^

Tilføjede

- + Potentiel ammoniakfølsom skov mod øst? - Kategori 3, ruhed: Skov
- + Potentiel ammoniakfølsom skov mod vest? - Kategori 3, ruhed: Blandet natur med middel bevoksning
- + Test - storvand salamander - Kategori 3, ruhed: Vand

Ændrede		
Identitet	Gammel værdi	Ny værdi
Eng (Ø) Obs! Ikke kat. 3 Geometri :		Punkt flyttet 49 m S.

E. Miljøkonsekvensrapport til § 16 a stk. 2

**Felstedvej 39
6300 Gråsten**

Ansøgning om udvidelse af sohold
Skema 206258 i Husdyrgodkendelse.dk

Datablad (A1,A2, A3, A4, A5, D3)

Ansøger og ejer	Peter Juhl Friedrichsen Felstedvej 39 6300 Gråsten pugholm39@mail.dk
Husdyrbrugets adresse	Felstedvej 39 6300 Gråsten
CVR-nummer	25896777
CHR-nummer	48314
Kommune	Sønderborg Kommune
Ejendomsnummer	5400006401
Matrikel-nr.	53 af Ladegård, Kværs m.fl.
Andre husdyrbrug drevet af ansøger	-
Biaktiviteter	Ingen biaktiviteter
Ansøgningskema	206258 (hovedskema) og 207547 (scenarieberegning for uændret karantænestald og mindre lugtrensning)
Konsulent (D3)	Ulla Refshammer Pallesen LandboSyd, CVR-nr. 25160428 Jens Terp-Nielsens Vej 13, 6200 Aabenraa upa@landbosyd.dk Tlf.: 6155 8262

Forord / læsevejledning

Miljøkonsekvensrapporten/oplysningskravet efter bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. er opbygget ud fra Miljøstyrelsens forslag til en skabelon til en miljøkonsekvensrapport for husdyrbrug. De angivne parenteser med bogstaver og tal henviser til oplysningskravet jf. bilag 1 i bekendtgørelsen. Miljøstyrelsen har i deres skabelon anbefalet at slette disse, men det er valgt ikke at gøre, for nemmere at kunne finde oplysninger i rapporten.

Miljøkonsekvensrapporten indeholder en beskrivelse og en vurdering af den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, som det ansøgte vurderes at medføre samt danner grundlaget for kommunens afgørelse om miljøgodkendelse for ejendommen.

Punkterne under 3. indeholder beskrivelserne, mens punkterne under 4. indeholder vurderingerne af den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet.

Denne sag omhandler et IE-brug, da der er mere end 750 stipladser til søer.

Ud over denne miljøkonsekvensrapport med tilhørende bilag, er der i forbindelse med miljøgodkendelsesansøgningen indsendt bilag med redegørelse for beregning af produktionsarealer, gyllekølingsberegninger samt en beredskabsplan. Endvidere genereres der en pdf af ansøgningskema 206258. Disse bilag er ikke vedhæftet miljøkonsekvensrapporten, for ikke at gøre rapporten unødvendigt omfangsrig.

1. Indledning

Denne miljøkonsekvensrapport beskriver og vurderer dels det eksisterende sohold og dels en udvidelse af soholdet på Felstedvej 39, 6300 Gråsten.

Denne ansøgning indsendes idet der ønskes en miljøgodkendelse efter de nugældende regler til fri produktion i stalde samt for at kunne ændre anvendelsen af stalde i forhold til godkendt. Endvidere ønskes mulighed for at udvide karantænestalden i det eksisterende maskinhus/lade tættest på Felstedvej samt til at etablere 2 stk. Sukup kornsilo på hver ca. 1.000 tons samt et påslag.

2. Ikke-teknisk resume (D2, C1 og C3 for IE-brug)

Om det ikke tekniske resume

Resumeeet er forsøgt formuleret, så man kan læse det uden videre kendskab til husdyrproduktion og lovgivning. Ønskes de enkelte emner nærmere belyst, skal man læse de efterfølgende afsnit i rapporten. Man bør ud fra indholdsfortegnelsen kunne finde frem til de enkelte områder, såfremt man kun er interesseret i at læse om enkelte emner.

Husdyrbruget og produktionsomfang

Ansøgningen omhandler husdyrbruget på Felstedvej 39. Husdyrbruget har en miljøgodkendelse til 1.600 årssøer, 48.000 smågrise 7,4-32 kg og 3.040 slagtesvin/polte 32-107 kg.

Ansøgningen er indsendt for at få godkendelse til at kunne producere efter de nye fleksible regler, hvor produktionsarealerne godkendes, og ansøger frit kan producere uden begrænsninger i ind- og udgangsvægte samt antal dyr på stald, samt for at kunne ændre anvendelsen af stalde i forhold til godkendt.

Endvidere ansøges der om mulighed for at etablere en karantænestald.

Når et husdyrbrug har mere end 750 pladser til søer, er det et IE-brug, hvilket vil sige, at det er omfattet af EU's direktiv om industrielle emissioner.

Landskabelige forhold

Ejendommen ligger på begge sider af Felstedvej med staldanlægget samlet på den vestlige side af vejen og de to store gyllebeholdere på den østlige side af vejen. Der etableres 2 nye 13,4 m høje kornsiloer inden for det eksisterende byggefelt og beplantningsbælte mellem halmladen og den sidst etablerede drægtighedsstald (21a).

Potentielle gener

Pga. afstanden til nærmeste naboer, samlet bebyggelse og byzone vurderes det, at der ikke vil være væsentlige gener i form af lugt, støj, støv, vibrationer, lysgener, fluer, skadedyr, opbevaring af døde dyr eller transport.

Beregningerne i det elektroniske ansøgningssystem Husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtgenafstandene overholdes.

Støj og vibrationer fra selve husdyrbrugets faste bygninger og installationer vurderes ikke at kunne genere naboer, idet de fleste støjende aktiviteter foregår indendørs og der er minimum 90 m fra støjende anlæg til nærmeste nabo ejet af ansøger selv og ca. 290 m til anden nabobeboelse.

Støv vil primært være i form af jord på veje efter kørsel. Dette afhjælpes ved efterfølgende rengøring af veje.

Fluer og skadedyr bekæmpes.

Døde smågrise opbevares i kølecontainer og større dyr lægges under en plastikkappe på afhentningspladsen øst for den lille gyllebeholder. Det overvejes at etablere en ny afhentningsplads ved de to store gyllebeholdere.

Transport til og fra ejendommen sker ad Felstedvej.

Husdyrgødning

Al husdyrgødningen er i form af gylle. Det meste af gyllen køres til biogasanlæg og der modtages afgasset biomasse retur. Afgasset biomasse og gylle udbringes med gyllevogn med læssekran og slæbeslanger.

Ammoniakdeposition til natur

Der er i Husdyrloven og tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug fastsat krav til den maksimale mængde ammoniak som forskellige naturtyper må belastes med. Ammoniaknedfald kaldes deposition. Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at beskyttelsesniveauerne for ammoniak til alle naturtyper overholdes, både totaldepositionskravene til de mest sårbare naturtyper samt mer-depositionskravet til mindre sårbare naturtyper.

Anvendelse af BAT

BAT er en forkortelse for "bedste tilgængelige teknik" (på engelsk: "best available techniques"). Da husdyrbruget er et IE-brug er der krav til at anvende den bedste tilgængelige teknik i forhold til minimering af miljøbelastninger. Der er dels faste krav til maksimal ammoniakemission i forhold til BAT i Husdyrloven og tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, og dels har EU fastsat såkaldte BAT-konklusioner for IE-brug.

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at husdyrbruget overholder BAT.

Der er i ansøgningen redegjort for BAT med hensyn til godt landmandskab, ernæringsmæssig styring, vand, energi, støj, støv, lugt, emissioner fra gødning, forarbejdning af husdyrgødning, udbringning af husdyrgødning, ammoniakemission og beregning af N- og P indhold i gødning.

Husdyrbruget skal desuden udarbejde et miljøledelsessystem.

BAT i forhold til ammoniak overholdes vha. gyllekøling og teltoverdækninger.

Alternative løsninger og 0-alternativ

Af alternativer er drøftet muligheden for at etablere luftrensere, hvilket primært er fravalgt af økonomiske årsager.

0-alternativet er at ejendommen drives videre efter vilkårene fastsat i den eksisterende miljøgodkendelse.

2.1 Ikke-teknisk resumé af alternativer til teknologi og foranstaltninger (C3) og påtænkte foranstaltninger ved IE-brugets ophør (D2)

Af væsentlige alternativer til teknologi, teknik og foranstaltninger har været drøftet etablering af luft-rensning for at fjerne ammoniak. Det har også været drøftet, om der skulle foretages OML-beregninger for anlægget, for at få en mere præcis vurdering af lugtgenæafstanden i forhold til nærmeste nabo. Da der i forvejen er etableret gyllekøling i nogle af staldene, og det nu er muligt at benytte gyllekølingsanlægget som virkemiddel til at nedsætte lugtemissionen, er gyllekølingen valgt som virkemiddel til både lugt- og ammoniakreduktion. Forudsætningen for at benytte gyllekøling til lugtreduktion er, at anlægget skal køre døgnet rundt alle årets dage.

Luftrensningsanlægget er fravalgt af økonomiske årsager. Der er dog ikke foretaget konkrete økonomiske beregninger. Luftrensningsanlæg er både dyre i anskaffelse samt i drift, og genererer ingen varme som kan nedsættes forbruget af energi til opvarmning.

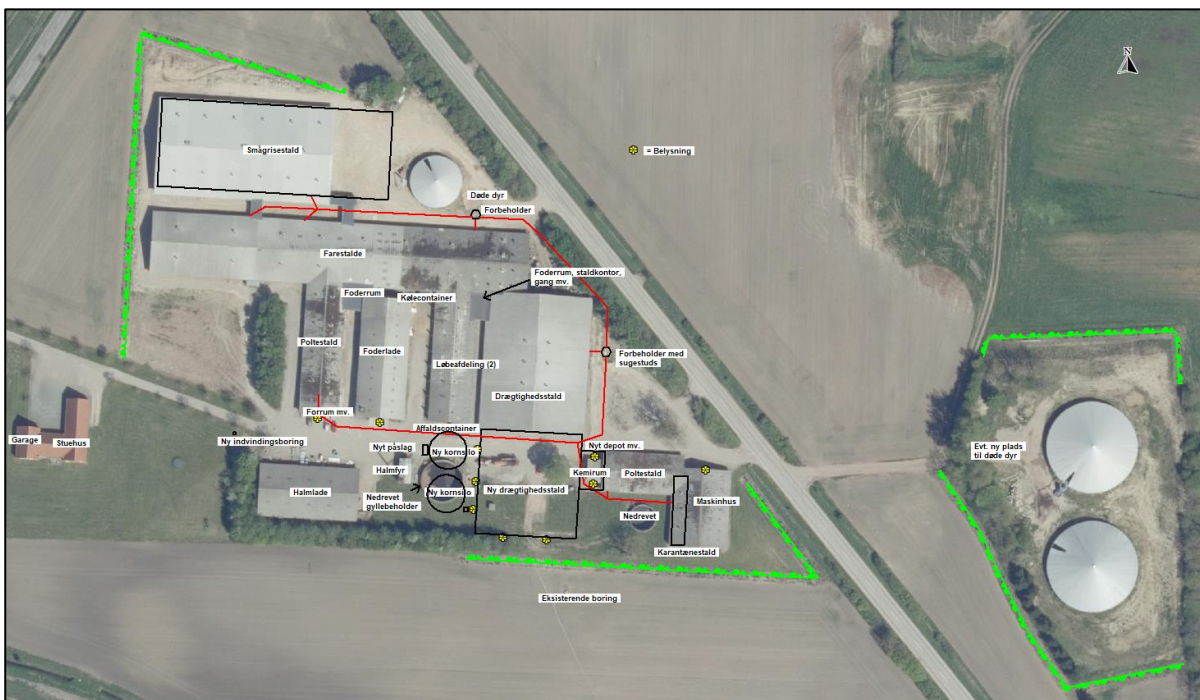
Hvis husdyrbruget ophører helt, vil stalde, gødningsopbevarings- og foderanlæg blive tømt for dyr, gødning og foder og efterfølgende rengjort. Rester af medicin og kemikalier samt andet affald vil blive bortskaffet efter kommunens anvisninger.

3. Husdyrbruget og det ansøgte

I dette kapitel beskrives husdyrbrugets indretning og drift, husdyrbrugets beliggenhed i forhold til omgivelserne, samt husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne med hensyn til ammoniak- og lugtemission og -deposition, støj, støv, lys, skadedyr, transport, affald og forbrug af ressourcer.

3.1 Indretning og drift af anlægget (B1, B5, D1a)

Det eksisterende bygnings sæt ligger forholdsvis samlet på vestsiden af Felstedvej, dog ligger der to store gyllebeholdere på østsiden af Felstedvej. Den udvidede karantænestald etableres hvor der i dag er maskinhus. Den nye drægtighedsstald er opført i efteråret/vinteren 2018, tilbygningen til smågrisestalden er etableret i vinteren 2018/2019 og de to mindste gyllebeholdere er nedrevet i 2018. Bygninger mv. ses af nedenstående kortudsnit samt af bilag 1.

Figur 1: Husdyrbrugets stalde, opbevaringsanlæg mv. (luftfoto fra 2018)

Ansøgningen omhandler husdyrbruget på Felstedvej 39. Husdyrbruget har en § 12 stk. 2 miljøgodkendelse efter Husdyrbrugloven fra 29. juni 2012 til 1.600 årssøer med 30 smågrise pr. årssø til 7,4 kg, 42.000 smågrise 7,4-32 kg, 3.040 slagtesvin/polte 32-107 kg. Endvidere er der meddelt tillægsgodkendelser til at øge antallet af smågrise til 48.000 smågrise 7,4-32 kg samt at ændre placeringen af gyllebeholdere. Tillæggene er meddelt 30. juni 2014 og 15. august 2016.

Denne ansøgning indsendes idet der ønskes en miljøgodkendelse efter de nugældende regler til fri produktion i stalde samt for at kunne ændre anvendelsen af stalde i forhold til godkendt.

I forbindelse med den oprindelige godkendelse fra 2012 var det meningen at "Løbeafdeling (2)" skulle have været taget ud af brug, når godkendelsen blev endeligt udnyttet. Stalden har været i brug hele tiden til individuelt opstaldede søer. Der ønskes nu mulighed for fortsat at benytte stalden til løsgående søer.

Herudover er der andre ændringer i forhold til det godkendte, idet det var meningen at en farestald med forholdsvis små farestier skulle ændres til poltestald. Det har dog vist sig, at stalden kan bruges til førstegangsfarende søer, hvorfor ændringen ikke ønskes gennemført.

Endelig ønskes mulighed for at udvide karantænestalden i det eksisterende maskinhus/lade tættest på Felstedvej.

Der er på kort sigt planer om at etablere 1 stk. Sukup kornsilo på ca. 1.000 tons samt et påslag. Det forventes at siloen bliver anmeldt snarest. Senere ønskes opsat en tilsvarende silo. Den nordligste af de to siloer etableres først. For en sikkerheds skyld er begge siloer indtegnet i denne ansøgningskemaet som "Anden bygning/staldafsnit".

Gødningssystemet i staldene er dels kanaler med træk og slip-system og dels kanaler med linespil.

Produktionsarealerne er beregnet ud fra staldtegninger samt oplysninger fra Peter Juhl Friedrichsen. Se bilaget om redegørelse for produktionsarealerne.

Produktionsarealerne i de eksisterende og nye stalde fremgår af nedenstående tabel 1:

Stalde og produktioner						
Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Smågrisestald (19)	3103	Mekanisk ventilation	6 m	(#90136) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	2550
Farestald (3a)	763	Mekanisk ventilation	6 m	(#90138) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	493
Drægtighedsstald (21)	2108	Mekanisk ventilation	6 m	(#90142) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	1756
Poltestald (5)	613	Mekanisk ventilation	6 m	(#90144) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	490
Løbeafdeling (2)	598	Mekanisk ventilation	6 m	(#90150) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	527
Poltestald (6)	386	Mekanisk ventilation	6 m	(#90154) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv	0	318
Farestald (20)	902	Mekanisk ventilation	6 m	(#90156) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	573
Drægtighedsstald etape 2 (21a)	1636	Mekanisk ventilation	6 m	(#90162) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	1377
Farestald (3c)	444	Mekanisk ventilation	6 m	(#90527) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	292
Farestald med 36 stier uden køling	240	Mekanisk ventilation	6 m	(#94753) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	148
Evt. større karantænestald	620	Mekanisk ventilation	6 m	(#93669) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	450
Farestald med 54 stier med køling	362	Mekanisk ventilation	6 m	(#95368) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	222
Farestald med 72 stier med køling	454	Mekanisk ventilation	6 m	(#95369) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	296
Sum						9492

Tabel 1: Stalde, ventilationsforhold, dyre- og gulvtype og produktionsarealer i ansøgt drift

Nudrift						
Smågriseald (19)	3103	Mekanisk ventilation	6 m	(#90780) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	2550
Farestald (3a)	763	Mekanisk ventilation	6 m	(#90139) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	493
Drægtighedsstald (21)	2108	Mekanisk ventilation	6 m	(#90782) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	1756
Poltestald (5)	613	Mekanisk ventilation	6 m	(#90798) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	490
Løbeafdeling (2)	598	Mekanisk ventilation	6 m	(#104859) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv (#90810) Søer, golde og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	0 0	0 0
Poltestald (6)	386	Mekanisk ventilation	6 m	(#90811) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv	0	318
Farestald (20)	902	Mekanisk ventilation	6 m	(#90813) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	573
Drægtighedsstald etape 2 (21a)	1636	Mekanisk ventilation	6 m	(#90814) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	1377
Farestald (3c)	444	Mekanisk ventilation	6 m	(#93668) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	292
Farestald med 36 stier uden køling	240	Mekanisk ventilation	6 m	(#94754) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	148
Karantænestald	143	Mekanisk ventilation	6 m	(#93102) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	130
Farestald med 54 stier med køling	362	Mekanisk ventilation	6 m	(#95367) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	222
Farestald med 72 stier med køling	454	Mekanisk ventilation	6 m	(#95371) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	296
Sum						8645

Tabel 2: Stalde, ventilationsforhold, dyre- og gulvtype og produktionsarealer i nudrift

8 års drift						
Farestald (3a)	763	Mekanisk ventilation	6 m	(#90781) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	493
Poltestald (5)	613	Mekanisk ventilation	6 m	(#90799) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	490
Løbeafdeling (2)	598	Mekanisk ventilation	6 m	(#104860) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv (#90809) Søer, golde og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	0 0	97 300
Poltestald (6)	386	Mekanisk ventilation	6 m	(#90812) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv	0	318
Farestald (3c)	444	Mekanisk ventilation	6 m	(#94751) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	292
Farestald med 36 stier uden køling	240	Mekanisk ventilation	6 m	(#94755) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	148
Karantænestald	143	Mekanisk ventilation	6 m	(#93103) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	130
Tidligere løbeafdeling	432	Mekanisk ventilation	6 m	(#95365) Søer, golde og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	0	322
Tidligere drægtighedsstald og farestald	385	Mekanisk ventilation	6 m	(#95373) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv (#95372) Søer, diegivende. Kassestier, fuldspaltegulv	0 0	225 55
Sum						2870

Tabel 3: Stalde, ventilationsforhold, dyre- og gulvtype og produktionsarealer i 8-års drift

Gødningssystemet i staldene er dels kanaler med træk og slip-system og dels kanaler med linespil. Drægtighedsstald (21) har linespil.

Husdyrbrugets opbevaringsanlæg fremgår af nedenstående tabel 4.

3. Overblik over husdyrgødning				
Opbevaringslagre				
Navn	Lagertype	Yderligere oplysninger	Bedste tilgængelige opbevaringsteknik	Dimension Areal (m ²)
Ansøgt drift				
Gyllebeholder fra 2014 på 5.500 m ³	Flydende			997
Ny gyllebeholder 2016 på 5.500 m ³	Flydende			997
Lille gyllebeholder fra 1989 (?) på 1.250 m ³	Flydende			324
Nudrift				
Gyllebeholder fra 2014 på 5.500 m ³	Flydende			997
Ny gyllebeholder 2016 på 5.500 m ³	Flydende			997
Lille gyllebeholder fra 1989 (?) på 1.250 m ³	Flydende			324
Gyllebeholder (18)	Flydende			528
Gyllebeholder (16)	Flydende			207
Gyllebeholder (15)	Flydende			79
8 års drift				
Lille gyllebeholder fra 1989 (?) på 1.250 m ³	Flydende			324
Gyllebeholder (18)	Flydende			528
Gyllebeholder (16)	Flydende			207
Gyllebeholder (15)	Flydende			79

Tabel 4: Opbevaringsanlæg

Med en forventet produktion på maks. 2.300 årssøer, 73.120 smågrise til 33 kg og 3.120 polte 33-113 kg kommer der ca. 25.717 m³ gylle mv.

Pt. er der indgået en opbevaringsaftale på 2.000 m³ i en gyllebeholder på en anden ejendom. Af kapacitet i gyllekummer er der ca. 800 m³ i klimastaldene, ca. 500 m³ i farestaldene, ca. 800 m³ i poltestaldene og ca. 1.200 m³ i drægtighedsstalde.

På nuværende tidspunkt er der 8,2 måneders opbevaringskapacitet på ejendommen samt opbevaringsaftale. Ved fuld produktion skal der indgås yderligere opbevaringsaftaler for minimum 1.800 m³, således at Husdyrgødningsbekendtgørelsens krav om minimum 9 måneders opbevaringskapacitet kan overholdes.

I den eksisterende miljøgodkendelse er der stillet vilkår om, at der skal laves en påfyldningsplads ved den lille gyllebeholder på 1.250 m³. Påfyldningspladsen er endnu ikke etableret- Gyllebeholderen bruges primært til buffertank, hvis biogasanlægget af en eller anden grund ikke kan afhente gyllen hurtigt nok, og der således er for lidt kapacitet i fortanken på ca. 50 m³. Al jorden rundt om gyllebeholderen er fastkørt grusareal, hvor gylle ikke kan sive gennem. Skulle der være uheld med større spild, vil gyllen løbe ned i forbeholderen som ligger ca. 8 m sydvest for gyllebeholderen. Det vurderes derfor, at der i den nye miljøgodkendelse ikke er behov for at stille vilkår om påfyldningsplads ved denne gyllebeholder.

3.1 Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, D1a)

Bygningsmæssigt omhandler ansøgningen udvidelse af karantænestalden inden for rammerne af det eksisterende maskinhus/laden (ca. 21 m x 29,5 m). Såfremt ændringerne i bygningen udløser krav om byggetilladelse vil denne blive fremsendt, før udvidelsen ønskes gennemført.

I stalde hvor der er sket ændringer i forhold til det allerede godkendte sker der udelukkende ændringer i inventar eller ikke bærende vægadskillelser (Løbestald (2)).

Der sker ingen ændringer af tagvandsafledning i forhold til det allerede godkendte, idet der ikke kommer nye tagarealer. Der henvises til sag om udledning. På denne del er Schädler, SLF konsulent.

Projektet ønskes udnyttet gradvist. Første etape er tilladelse til fri produktion på de eksisterende produktionsarealer samt inddragelse af Løbestald (2) til løsgående søer samt etablering af den ene kornsilo. I løbet af nogle år vil den anden kornsilo blive opført og karantænestalden eventuelt udvidet.

I forhold til den eksisterende miljøgodkendelse, så må man konstatere, at der har været ansøgt om et mindre dyrehold end bygningerne kan oppebære, hvilket er en af grundene til at ansøgningen om miljøgodkendelse indsendes. Fri produktion på staldenes produktionsarealer gør det nemmere at udnytte staldanlægget optimalt. Fortsat brug af Løbestald (2) til løsgående søer vil yderligere bevirke, at der kan etableres et større sohold, hvorved ejendommens indtjening kan optimeres. Ansøgningen vurderes derfor at være erhvervsmæssigt nødvendig.

3.2 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)

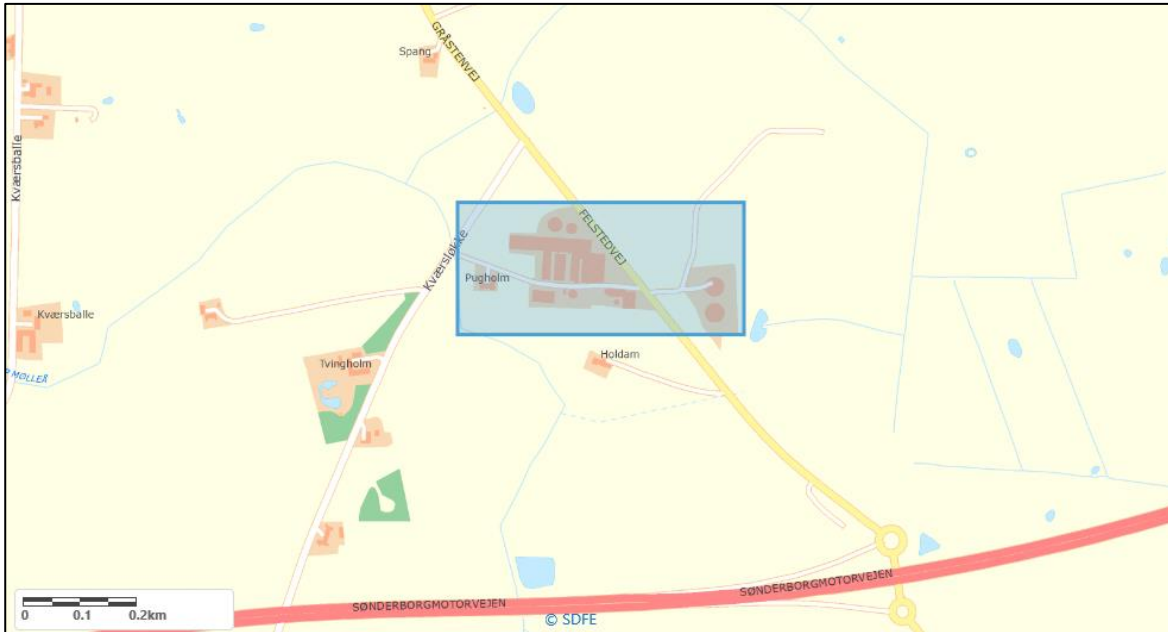
Ansøger har ikke animalsk produktion på andre ejendomme.

Polte produceres selv og smågrise leveres til firma, der videresælger til det tyske marked.

3.3 Husdyrbruget og det ansøgtes beliggenhed samt generelle afstandskrav (B4)

Husdyrbruget ligger i landzone uden for lokal- eller kommuneplanlagte områder. Ifølge kortene til Spildevandsplan 2016-2021 ligger ejendommen inden for opland til Bjerndrup Mølleå med rensklasse SOP.

Ejendommen er synlig for omgivelserne, når man kommer kørende ad Felstedvej, Kværsløkke og motorvejen.

Figur 2: Lokalisering af husdyrbruget

De landskabelige forhold er beskrevet under punkt 4.1 og de nærmeste naturområder er beskrevet under punkt 3.5.

Husdyrbruglovens afstandskrav jf. § 6 og 8 overholdes for den nye drægtighedsstald og gyllebeholder samt de stalde, hvor der sker ændringer.

Husdyrbruget ligger mere end 50 m fra:

- eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde,
- område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.,
- en nabobeboelse.

I tabellen herunder er afstande jf. Husdyrlovens § 8 vist:

Nærmeste vandløb - Vandløb og søer over 100 kvm			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Driftsbygning	Kornsilo	125	-
Staldbygning	Drægtighedsstald etape 2 (21a)	125	-
Gødningslager	Afhentningstank	237	-
Naboskel - Naboskel			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Driftsbygning	Kornsilo	91	-
Staldbygning	Drægtighedsstald etape 2 (21a)	77	-
Gødningslager	Afhentningstank	208	-
Nærmeste levnedsmiddelvirksomhed? - Levnedsmiddelvirksomhed			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Driftsbygning	Kornsilo	2521	-
Staldbygning	Smågrisestald (19)	2365	-
Gødningslager	Afhentningstank	2416	-
Nabobeboelse - Nabobeboelse			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Driftsbygning	Kornsilo	106	-
Staldbygning	Drægtighedsstald etape 2 (21a)	90	-
Gødningslager	Gyllebeholder fra 2014	212	-
Nærmeste aktive vandboring jf. Geus - Vandforsyningsanlæg (ikke almen)			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Driftsbygning	Kornsilo	54	-
Staldbygning	Drægtighedsstald etape 2 (21a)	21	-
Gødningslager	Afhentningstank	158	-
Nærmeste vandværksboring jf. Geus - Vandforsyningsanlæg (almen)			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Driftsbygning	Kornsilo	1804	-
Staldbygning	Smågrisestald (19)	1690	-
Gødningslager	Afhentningstank	1701	-
Felstedvej - Offentlig vej og privat fællesvej			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Driftsbygning	Kornsilo	114	-
Staldbygning	Evt. større karantænestald	13	-
Gødningslager	Ny gyllebeholder 2016	112	-
Stuehus - Beboelse på samme ejendom			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Driftsbygning	Kornsilo	133	-
Staldbygning	Førestald (20)	77	-
Gødningslager	Afhentningstank	164	-

Tabel 5: Afstande jf. Husdyrlovens § 8 stk. 1

Afstandskravene til vandløb (herunder dræn) og søer større end 100 m², offentlig vej og privat fællesvej, og beboelse på samme ejendom er 15 m - afstandskravene til vandforsyningsanlæg, der ikke er til almen vandforsyning og til levnedsmiddelvirksomhed er på 25 m - afstandskrav til naboskel er på 30 m og afstandskrav til vandforsyningsanlæg til almen vandforsyning er på 50 m.

På kortudsnittet herunder er vist nærmeste vandløb, naboskel, nabobeboelse, ikke almene boring, offentlig vej (Felstedvej) og stuehuset. Nærmeste sø, levnedsmiddelvirksomhed og vandværksboring ligger så langt væk, at de nærmeste øvrige punkter ikke ville kunne ses ordentligt på kortudsnittet.

Figur 3: Kortudsnit fra Husdyrgodkendelse.dk over afstande

Husdyrbruglovens afstande jf. § 8 overholdes for det ansøgte, bortset fra afstanden fra den udvidede karantænestald til vej og afstanden fra den sidst etablerede drægtighedsstald til den eksisterende boring, som oprindeligt var planlagt taget ud af drift. Det antages at afstanden fra karantænestalden inde i det eksisterende maskinhus ikke er et problem, og at kommunen er villig til at meddele dispensation, hvis der er behov for dette.

Grunden til, at den eksisterende boring fortsat ønskes benyttet er, at fyldning af sprøjte påvirker vandtrykket i stalden, hvis det skal ske fra samme boring. Efter at de to små gyllebeholdere er fjernet, er der ikke transport af gylle på den sydligste kørevej, og der kan heller ikke længere ske kollaps af gyllebeholdere, som kan give anledning til gylleforurening. Alle stalde er udført med tæt bund og kanaler. Selve boringen ligger endvidere på et terræn, der er højere end omgivelserne. Der skulle altså ikke være risiko for forurening af boringen.

Der ansøges derfor om dispensation fra afstandskravet på 25 m fra drægtighedsstalden til boring DGU. arkiv-nr.: 169.606, så en afstand på minimum 20 m overholdes.

I forhold til udvidelsen af karantænestalden, så ligger der ingen dræn inden for 15 m fra det nuværende maskinhus.

3.4 Ammoniakemission og -deposition (B5, B4, D1b)

Ud fra oplysningerne om størrelsen af produktionsarealerne, dyre- og gulvtype i ansøgt drift, nudrift og inden for de sidste 8 år samt oplysninger om miljøteknologier beregnes husdyrbrugets ammoniakemission i de tre drifter.

De nærmeste naturtyper i forhold til husdyrbruget udpeget (se bilag 4 og 5 samt figur 4 og tabel 7).

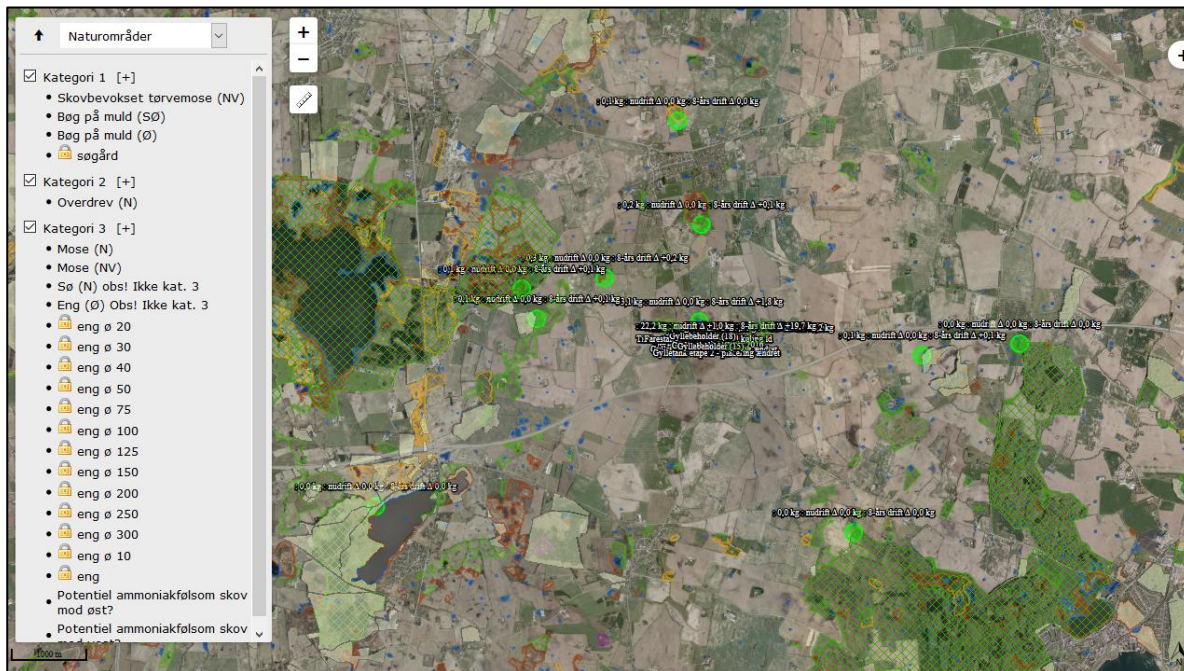
Husdyrbrugets ammoniakemission må ikke give anledning til væsentlige påvirkninger af naturområder, der er beskyttede af europæisk lovgivning (Natura 2000 områder). Der må heller ikke ske påvirkning af

naturområder, der er beskyttet af dansk lovgivning eller som kan være leve- eller ynglelokaliteter for særligt beskyttede dyrearter (bilag IV arter).

Nedenstående tabel viser specifikke krav for maksimal total- og merdeposition af ammoniak til kategori 1 og 2 natur, samt krav der kan stilles til kategori 3 natur.

Naturtyper med fastsat beskyttelsesniveau	Beskyttelsesniveauer
Kategori 1. § 7 stk. 1, nr. 1	Max. <i>Totaldeposition</i> (stald og lager) afhængig af antal husdyrbrug i nærheden ^{*)} : 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2	Max. <i>totaldeposition</i> på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3.	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om max. <i>merdeposition</i> , og hvad det nødvendige krav til max. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år
<p>* Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel):</p> <ul style="list-style-type: none"> Antal husdyrbrug med en emission på mere end 150 kg NH₃-N pr. år indenfor 200 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 450 kg NH₃-N pr. år indenfor 200-300 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år indenfor 300-500 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 1.500 kg NH₃-N pr. år indenfor 500-1.000 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 5.000 kg NH₃-N pr. år indenfor 1.000-2.500 m 	

Tabel 6: Krav til maksimal total- og merdeposition af ammoniak

Figur 4: Samtlige ammoniakdepositionsregningspunkter ansøgningsskema 206258 inklusiv naturtyper

Oversigt af naturpunkter 							
Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):
					8-års drift	Nudrift:	
Potentiel ammoniakfølsom skov mod vest?	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	0,1	0,0	0,1
Potentiel ammoniakfølsom skov mod øst?	Kategori 3	Ansøger	0	5	0,1	0,0	0,1
eng	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	19,7	1,0	22,2
eng ø 10	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	15,9	0,9	18,3
eng ø 300	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	1,2	0,2	1,9
eng ø 250	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	1,5	0,2	2,3
eng ø 200	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	2,0	0,3	2,9
eng ø 150	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	2,6	0,4	3,7
eng ø 125	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	3,0	0,4	4,3
eng ø 100	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	3,7	0,5	5,2
eng ø 75	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	5,0	0,6	6,6
eng ø 50	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	6,2	0,7	8,0
eng ø 40	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	7,2	0,7	9,1
eng ø 30	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	8,4	0,8	10,4
eng ø 20	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	11,3	0,8	13,5
søgård	Kategori 1	Sagsbehandler	0	5	0,0	0,0	0,0
Eng (Ø) Obs! Ikke kat. 3	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	19,7	1,0	22,2
Sø (N) obs! Ikke kat. 3	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	1,8	0,0	3,1
Mose (NV)	Kategori 3	Ansøger	0	5	0,2	0,0	0,3
Mose (N)	Kategori 3	Ansøger	0	5	0,1	0,0	0,2
Overdrev (N)	Kategori 2	Ansøger	0	5	0,0	0,0	0,1
Bøg på muld (Ø)	Kategori 1	Ansøger	0	5	0,0	0,0	0,0
Bøg på muld (SØ)	Kategori 1	Ansøger	0	5	0,0	0,0	0,0
Skovbevokset tørvemose (NV)	Kategori 1	Ansøger	0	5	0,1	0,0	0,1

Tabel 7: Ammoniakdepositionsregninger til naturpunkter

Punkterne "søgård" og "eng ø 10-250" er udpeget af Sønderborg Kommune. Kommunen har d. 4. februar udtalt følgende om engen: "*Engen er blevet konkret besigtiget. Ved besigtigelsen blev der registreret forskellige græsser som er typisk forekommende på kulturprægede enge. Det vurderes ud fra plantesammensætning at engen ikke er kvælstoffølsom, hvorfor den luftbårne kvælstofdeposition ikke vurderes at påvirke den konkrete eng*"

Nærmeste kategori 1-natur er Hostrup Sø, Assenholm Mose og Felsted Vestermark mellem 2,5 og 2,9 km vestnordvest for husdyrbruget.

Det nærmeste kategori 2-naturareal er et overdrev henholdsvis ca. 3 km nord for staldanlægget.

De nærmeste kategori 3-naturarealer er to moser ca. 1,6 km nord og nordvest for staldanlægget. Da den nærmeste potentielle ammoniakfølsomme skove der er angivet i kortsystemet i Husdyrgodkendelse.dk modtager mindre end 1 kg NH₃-N/ha/år, er der ikke brugt ressourcer på at afklare om skoven reelt er ammoniakfølsom.

Som det fremgår af ovenstående tabel 7, er der ud over de beskrevne naturpunkter yderligere foretaget ammoniakdepositionsberegninger til nærmeste § 3 registrerede sø/vandhul og eng. Merdepositionerne til disse naturarealer er på 1,8 og 10,1 kg NH₃-N/ha/år. Merdepositionen vurderes ikke at kunne give anledning til tilstandsændringer, hvilket understøttes af kommunens udtalelse efter besigtigelse af engen. Kultur enge er generelt ikke særligt sårbare over for kvælstofdeposition.

Beskyttelsesniveauerne for ammoniak overholdes, idet totaldeposition til kategori 1-natur er under 0,2 kg NH₃-N/ha/år, som er det skrappeste krav ved kumulation med flere ejendommen, totaldepositionen til kategori 2-natur er under 1 kg NH₃-N/ha/år og merdepositionen til kategori 3-natur er på mindre end 1 kg NH₃-N/ha/år.

Da totaldepositionen til kategori 1-natur er på 0,1 kg NH₃-N/ha/år er det således ikke relevant at se på kumulation i forhold til ammoniakdeposition fra andre husdyrbrug.

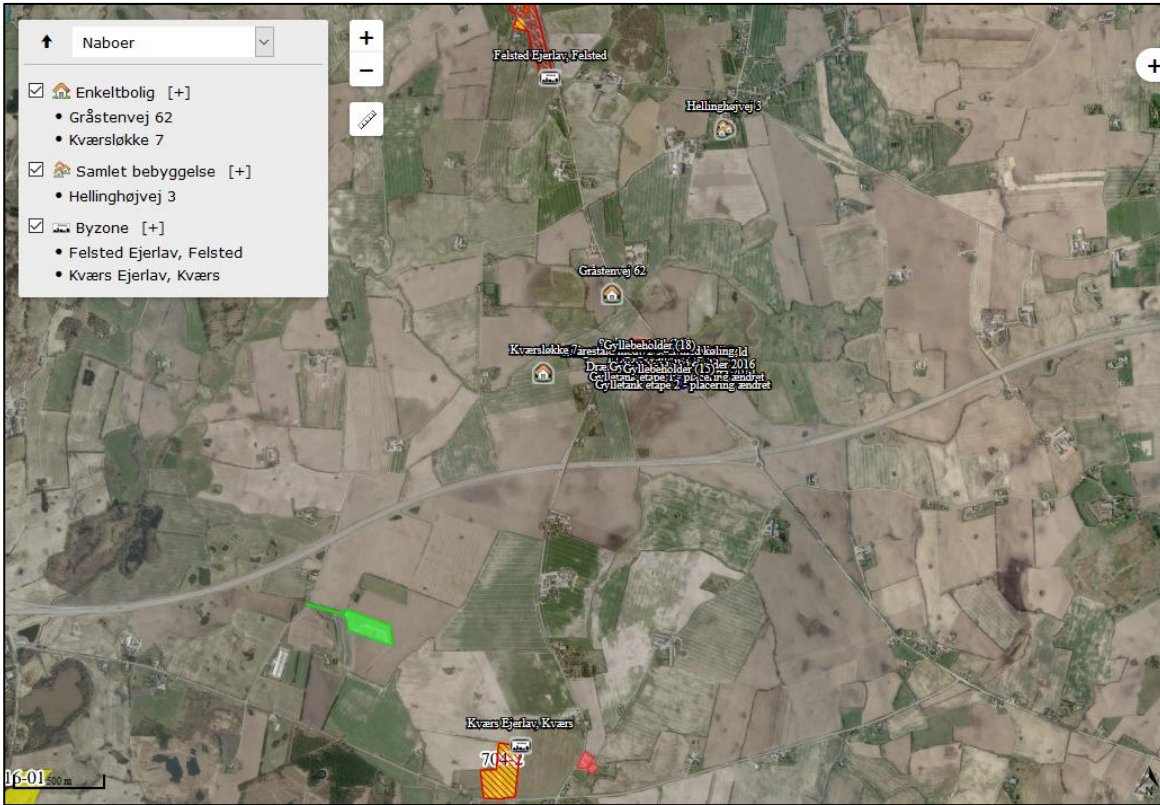
3.5 Lugtemission (B6, B4, D1b, D1c)

Nærmeste lugtberegningspunkter er udpeget i skema 206258 i Husdyrgodkendelse.dk.

I forhold til samlet bebyggelse, som udløses af Hellinghøjvej 3, er der kumulation i forhold til lugt, idet husdyrbruget Hellinghøjvej 5 vurderes at ligge indenfor 300 m samt til at have en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år. Husdyrbruget Hellinghøjvej 6 vurderes at ligge længere end 300 m fra samlet bebyggelse, idet afstanden skal udmåles fra samlet bebyggelse og til centrum af det husdyrbruget Hellinghøjvej 6.

Det vurderes, at der ikke er kumulation i forhold til nærmeste naboer eller de udpegede byzoner, idet der ikke ligger husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år inden for henholdsvis 100 m fra enkeltbeboelser uden landbrugspligt eller 300 m fra byzone- og sommerhusområde.

Der benyttes i ansøgt drift gyllekøling til lugtreduktion. Dette betyder, at gyllekølingsanlægget skal være i vedvarende drift.

Figur 5: Nærmeste nabo, samlede bebyggelser og byzoner

Samlet resultat af lugtberegning ? i

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
Gråstenvej 62	0	NY	407	407	407,1	Ja
Kværsløkke 7	0	NY	407	407	629,4	Ja
Hellinghøjvej 3	1	NY	821,7	903,8	1337,5	Ja
Felsted Ejerlav, Felsted	0	NY	1074,3	1074,3	1660	Ja
Kværns Ejerlav, Kværns	0	NY	1074,3	1020,6	2357,1	Ja
Konsekvenszone: 1253 m						

Tabel 8: Lugtberegninger efter udvidelse af karantænestald (skema 206258)

Lugtberegningerne viser at lugtgeneafstandene overholdes. For at leve op til beskyttelsesniveauet for lugt benyttes gyllekøling til lugtreduktion. Dette betyder, at gyllekølingsanlægget skal være i vedvarende drift.

Der er benyttet gyllekøling med 19 % lugtreducerende effekt i staldene: "Smågrisestald (19)", "Farestald (20)", "Drægtighedsstald etape 2 (21a)", "Evt. større karantænestald", "Farestald med 54 stier med køling" og "Farestald med 72 stier med køling".

Såfremt karantænestalden ikke etableres, skal gyllekølingen kun køre med 14 % lugtreducerende effekt.

Samlet resultat af lugtberegning ? i

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
Gråstenvej 62	0	NY	394,9	394,9	398,2	Ja
Kværsløkke 7	0	NY	394,9	394,9	622,8	Ja
Hellinghøjvej 3	1	NY	805,1	885,6	1334,3	Ja
Felsted Ejerlav, Felsted	0	NY	1054,4	1054,4	1652,2	Ja
Kværns Ejerlav, Kværns	0	NY	1054,4	1001,7	2359,7	Ja
Konsekvenszone: 1239 m						

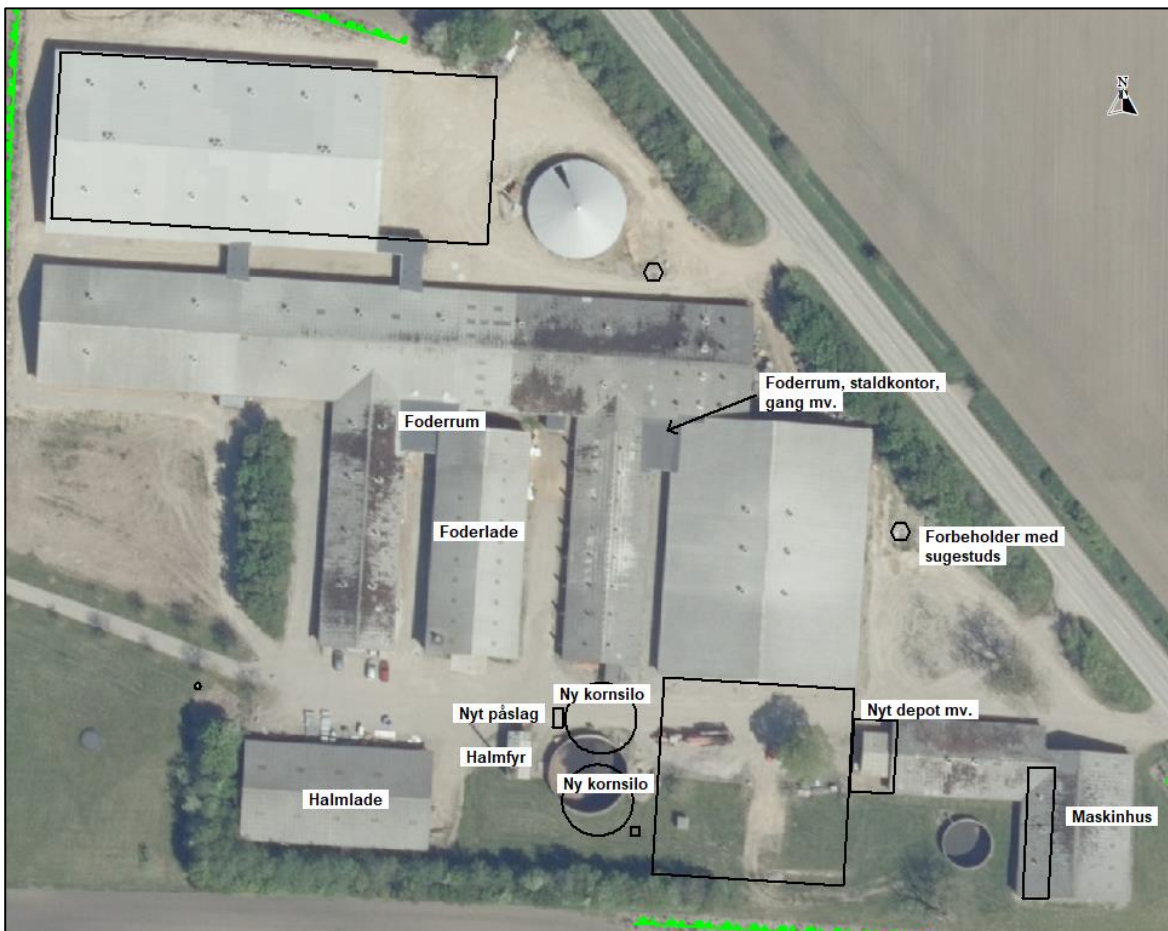
Tabel 9: Lugtberegninger efter udvidelse af karantænestald (skema 207547)

3.6 Øvrige emissioner og gener (B7, D1b)

Med husdyrbrugets beliggenhed med ca. 500 m til nærmeste husdyrbrug mod nord, svinebruget på Gråstenvej 61, vurderes det, at der ikke vil kunne opstå kumulative effekter med hensyn til støj, vibration, støv- og lysgener, skadedyr og affald (se efterfølgende beskrivelser af emissioner og gener samt vurderingerne under afsnit 4).

3.6.1 Støj (B7, D1b)

De største støjgener vil forekomme i forbindelse med ventilation samt transport af dyr, foder og gylle. Aftipning af foder sker i korngrav i foderlade og fremadrettet også i påslaget ved den nye kornsilo. Der etableres kornelevator og kæderedler til transport af korn mellem silo og foderlade.

Figur 6: Støjklider

Ventilationsanlægget er løbende renoveret, hvorfor der generelt er tale om nyere og støjsvage ventilatorer. Når ventilationen på løbestalden skiftes ud vil al ventilation være fra 2004 eller yngre. Transporter forbi naboer vil kunne høres, men adskiller sig ikke fra anden vejtransport.

3.6.2 Støv (B7, D1b)

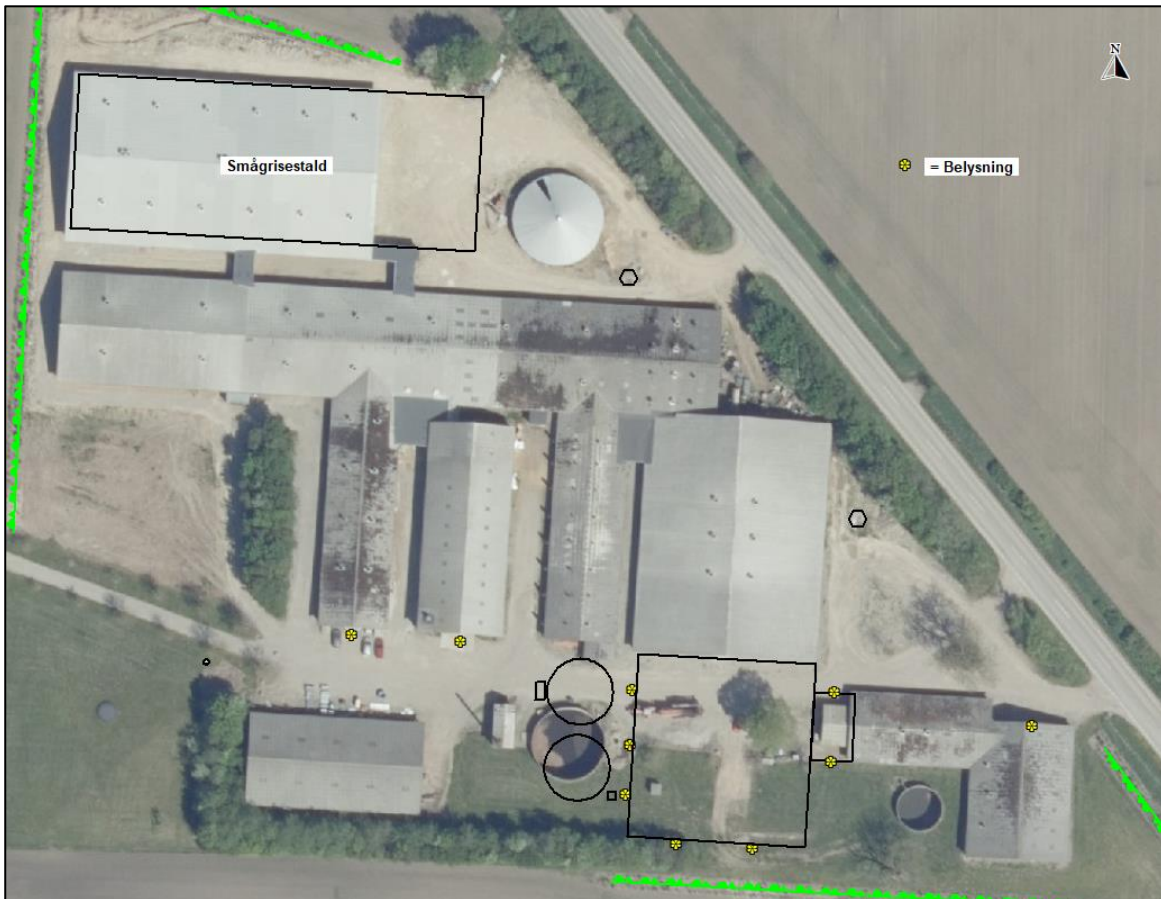
Støv vil primært forekomme i forbindelse med markdriften i meget tørre perioder, hvor evt. jord på veje kan hvirvles op. Der vil blive fejjet efter udkørsel af husdyrgødning mv., når der er behov for det.

Foder håndteres i foderladen og ledes ud i staldene gennem rørsystem.

3.6.3 Lys (B7, D1b)

Udvendig belysning fremgår af nedenstående figur 7.

Figur 7: Udvendig belysning

Ud fra placeringen og typen af den udvendige belysning samt beplantningen på ejendommen og afstanden til nærmeste nabo vurderes det, at naboerne ikke kan blive generet af lyset.

Belysningen er enten styret af bevægelses- eller skumringsensorer.

3.6.4 Skadedyr (B7)

Fluebekæmpelse sker ved at indsætte af rovfluelarver fra Rovfluen i staldene ca. 3 gange om året.

Opbevaring af foder sker i fodersiloer og i lukket foderlade, og der fejes op ved eventuelt spild, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter og mus m.v.).

Rottebekæmpelse sker via privat ordning. Pt er det Anticimex, der står for bekæmpelsen. Der er opsat ca. 50 kasser til rottegift på ejendommen.

3.6.5 Transporter (B7)

Al transport i forbindelse med husdyrbruget sker via de tre overkørsler til Felstedvej. Indkørslen fra Kværsløkke benyttes kun til stuehuset, eller hvis nogen kører forkert.

Tunge transporter sker primært i tidsrummet 06.00-19.00. Pt. afhenter og leverer biogasanlægget dog gylle i nattetimerne.

Herudover er der kørsel med personbiler. Antallet af personbiltransporter i forbindelse med husdyrbruget skønnes at være ca. 5 gange dagligt.

Tunge transporter	Nudrift antal/år	Ansøgt drift antal/år
Tilskudsfoeder (lastbil, kapacitet ca. 30 tons)	ca. 36	ca. 52
Indkørsel af korn (traktor og vogn eller lastbil – kapacitet 15-40 tons)	ca. 50	ca. 100
Dieselolie (lastbil)	ca. 6	ca. 6
Afhentning af smågrise (Lastbil – kapacitet til ca. 800 stk.)	ca. 52	ca. 70
Levering af slagtedyr (lastbil, kapacitet afhænger af hvilket køretøj der afhenter)	ca. 52	ca. 52
Afhentning af døde dyr (lastbil)	ca. 104	ca. 104
Diverse sækkevarer (mælk, pakker, såsæd mv.) (lastbil)	ca. 104	ca. 104
Gylle til biogasanlæg (lastbil, kapacitet til 40 tons)	ca. 312	ca. 520
Udkørsel af gylle (traktor og gyllevogn, kapacitet til 25 tons)	ca. 500	ca. 600*
Kørsel med affald (lastbil (dagrenovation))	ca. 26	c. 26
Maksimalt i alt	ca. 1.242	ca. 1.634

Tabel 10: Skønnede antal tunge transporter

* En del af gylle opbevares på anden ejendom.

Med en transport menes både en ind- og en udkørsel til ejendommen.

Pt køres ca. 95 % af gylle til biogasanlæg og der returneres afgasset gylle. Fremadrettet skønnes der at blive kørt ca. 70 % af gyllen til biogasanlæg, idet der ikke er tilstrækkelig kapacitet på biogasanlægget. Dette vil kunne ændre sig, hvis der etableres flere biogasanlæg i Sønderjylland eller når biogasanlægget er udvidet.

Herudover er der kørsel i forbindelse med markarbejde.

3.7 Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, D1b)

3.7.1 Døde dyr (B8)

Døde dyr placeres pt. ved fortanken ved den lille gyllebeholder på 1.200 m³. Der er muligt at pladsen flyttes over til de 2 gyllebeholdere på modsatte side af Felstedvej. Søerne lægges på spalter og er overdækket med en kadaverkap og smågrise opbevares i plastcontainer. Smågrisecontainerne opbevares i kølecontainer indtil afhentning. DAKA afhenter ca. to gange om ugen. Dyr til afhentning tilmeldes via app på mobiltelefonen. Daka genanvender de døde dyr som råvarer i biodiesel- og kødbenmelsproduktion.

3.7.2 Affald (B8)

Herunder er oplistet husdyrbrugets affaldstyper, opbevaringssteder, transportører, modtageanlæg samt skønnede årlige affaldsmængder.

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder
Olie- og kemikalieaffald:				
Spildolie	I maskinhus	Q8	Kendes ikke	ca. 30 l
Rester af bekæmpelsesmidler	Kemirum	Egen transport	Genbrugsplads	Normalt intet
Spraydåser	220 l container i foderrum	Stor serviceordning Sonfor	Sonfor	ca. 200 stk.
Medicinrester	I køleskab i staldkontor	Dyrlæge	Kendes ikke	Normalt intet
Kanyler i særlig beholder	I kanyleboks i staldkontor	Stor serviceordning Sonfor	Sonfor	1 boks
Batterier – alle typer	I staldkontor	Stor serviceordning Sonfor	Sonfor	ca. 60 stk.
Andet affald:				
Tom emballage (papir/pap)	I foderrum	Kommunal afhentningsordning	Sonfor	ca. 50 kg
Tom emballage (plast)	I foderrum	Kommunal afhentningsordning	Sonfor	ca. 50 kg

Lysstofrør og varmepærer mv.	Samles i foderrum i kasse og 220 l container	Stor serviceordning Sonfor	Sonfor	2 kasser og 2 containere
Jern og metal	Samles i en stak	Skrothandler	Kendes ikke	0-1 tons
Diverse brændbart	1.200 l container	Knud Erik Heissel A/S	Sønderborg Kraftvarmeværk	Tømmes efter behov
Paller	Foderlade	Tages retur eller køres på genbrugsplads	Leverandør eller genbrugsplads	Variere

Tabel 11: Affaldshåndtering og mængder

Maskiner serviceres af eksternt firma, som tager affald med sig. Der er derfor meget begrænsede mængder af spildolie og normalt ingen brændstoffiltre, blyakkumulatorer mv.

3.7.3 Olie- og kemikalier (B7 og B8)

Dieselolie opbevares i en 5.900 l olietank opstillet på betongulv i rum uden gulvafløb. Tanken er på ben og har påfyldningsalarm. Dieselolietanken har automatisk påfyldningsstop ved fuld brændstoftank.

Bekæmpelsesmidler står i aflåst kemirum mellem Drægtighedsstald (21a) og Poltestald (6).

Olieråvarer står i den nye mellembygning mellem poltestalden og drægtighedsstald 21a. Det maksimale oplag er på 2 x 200 l olieråvarer. Der er intet gulvafløb i rummet.

3.7.4 Energiforbrug (B8-(brugen af naturressourcer))

Der anvendes primært el til ventilation, belysning, varmelamper, gyllepumper, drift af foderanlæg og gyllekølingsanlæg, øvrige elektriske maskiner samt forbrug i stuehuset.

Alle staldbygninger er isolerede. Opvarmning sker vha. genvundet varme fra gyllekølingen. Hvis der skal ske udtørring af stalde efter vask sker dette via varmesystemet.

Der sker ingen kornlørring i nudrift. De nye kornsiloer indrettes så kornet kan beluftes og evt. tørres. Det vil blive undersøgt om overskudsvarme fra gyllekølingen kan benyttes hertil.

Nuværende forbrug er skønnet ud fra aktuelle forbrugstal.

Type	Forbrug godkendt drift	Forbrug efter
El	ca. 675.000 kWh	ca. ??? .000 kWh *
Dieselolie	ca. 35.000 l	ca. 35.000 l

Tabel 12: Energiforbrug

* Der er endnu ikke beregnet elforbrug i ansøgt drift. Forbruget skønnes at stige væsentlig, idet der dels skal køles i flere stalde, idet de sidste stalde med gyllekøling er under opførelse og fordi gyllekølingsanlægget fremadrettet skal være i vedvarende drift.

Opvarmning af stuehus og de fleste af staldene sker vha. overskudsvarme fra gyllekølingen. Løbe-afdeling (2), Poltestald (6) og Drægtighedsstald (21) kan ikke opvarmes. I de øvrige stalde er der gulvvarme eller ribberør (klimastalden). Måske opsættes der kalorifere i Drægtighedsstald (21).

Halmfyret benyttes ikke mere, og vil som tidligere nævnt blive fjernet.

3.7.5 Vandforbrug (B8)

Vand benyttes primært til drikkevand til dyr, vask af stalde, overbrusning af dyr, sanitære forhold, forbrug i boligen og vand til marksprøjtning.

Type	Forbrug pt	Forbrug efter
I alt	ca. 18.211 m ³	ca. 33.000 m ³

Tabel 13: Vandforbrug

Staldanlægget og stuehuset forsynes med vand fra eget vandværk (boring DGU-arkivnr. 169.1036). Der er ingen markvandingstilladelser i forbindelse med bedriftens arealer.

Der er kun en måler på vandboringen. Vandforbruget opgøres derfor samlet.

Forbruget efter udvidelsen er skønnet ud fra, at dyreholdet i 2017 har været på 1.270 årssøer med smågrise og polte, og at det maksimale dyrehold forventes at bliver 2.300 årssøer med smågrise og polte.

Der er i forbindelse med ansøgningen om indvindingstilladelse for den nye boring ansøgt om et forbrug på 23.000 m³ beregnet på baggrund af 1.600 årssøer. Da der nu ansøges om 2.300 årssøer vil blive indsendt ansøgning om at få lov til at øge indvindingen til 33.000 m³.

Vask af maskiner sker på vaskeplads på Avntoftvej 9.

Den gamle vandboring ønskes fortsat benyttet til at fylde marksprøjte.

I følge normtal fra Håndbog til driftsplanlægning 2015 fra Seges er der et forbrug på ca. 6.200 liter vand pr. årssø, ca. 143 liter pr. produceret smågris og ca. 560 l pr. produceret slagtesvin. Dette giver ca. 25.420 m³ for 2.300 årssøer, 73.120 smågrise og 3.120 polte/slagtesvin.

Erfaringsmæssigt er forbruget i sostalde en del højere, sandsynligvis pga. stor fokus på effektiv rengøring.

3.8 BAT-Ammoniakemission (B9, C2)

For at leve op til BAT med henblik på ammoniakreduktion benyttes der gyllekøling og teltoverdækninger. Gyllekølingen blev ansøgt i forbindelse med miljøgodkendelsen fra 2012 med 16,3 % ammoniakreduktionseffekt i etape 2, hvorfor denne effekt er indtastet i nudrift.

I den eksisterende miljøgodkendelse var der også vilkår om foderkorrektion. Foderkorrektioner indgår ikke længere i emissionsberegninger i miljøgodkendelser meddelt efter ændringen af Husdyrloven pr. 1. august 2017. Ansøger vil generelt bestræbe sig på at benytte så få foderenheder og så lavt et råprotein- og fosforindhold som muligt. For tiden benyttes tre vådfoderblandinger til søer, seks vådfoderblandinger til

smågrisene og en tørfoderblanding til polte/slagesvin. Foderblandingerne indeholder tilpassede mængder aminosyrer og højtfordøjelige uorganiske foderfosfater.

Husdyrgodkendelse.dk kan ikke beregne BAT-niveauet korrekt hvis der har været krav om virkemidler i 8-års drift eller nudrift. Der er derfor lavet en manuel beregning.

Stald	Areal	Emissionsfaktor norm	BAT-krav	Årsag til skærpet krav	Samlet krav
Smågrisebald (19)	2550	0,56	0,469	16,3 % gyllekøling	1195,2
Farestald (3a)	493	0,66	0,66	Ingen	325,4
Drægtighedsbald (21)	1756	1,2	1,004	16,3 % gyllekøling	1763,7
Polte (5)	490	1,4	1,4	Ingen	686,0
Løbeafdeling (2)	527	1,2	1,2	Ingen	632,4
Poltebald (6)	318	1,9	1,9	Ingen	604,2
Farestald (20)	573	0,66	0,552	16,3 % gyllekøling	316,5
Drægtighedsbald etape 2 (21a)	1377	1,2	1,004	16,3 % gyllekøling	1383,1
Farestald (3c)	292	0,66	0,66	Ingen	192,7
Farestald med 36 stier uden køling	148	0,66	0,66	Ingen	97,7
Karantænebald	0	1,4	1,4	Ingen	0,0
Evt. større karantænebald	450	1,4	1,62	Ingen	729,0
Farestald med 54 stier med køling	222	0,66	0,552	16,3 % gyllekøling	122,6
Farestald med 72 stier med køling	296	0,66	0,552	16,3 % gyllekøling	163,5
I alt	-	-	-	-	8.212,1

Tabel 14: Manuel beregning af BAT-krav

Teltoverdækningerne af de to store gyllebeholdere på østsiden af Felstedvej var et vilkår i godkendelsen fra 2012. Gyllebeholderene er derfor vist med teltoverdækning og dermed 50 % ammoniakreduktionseffekt i både nudrift og ansøgt drift.

Husdyrgodkendelse.dk beregner på nuværende tidspunkt udelukkende BAT for emission fra stalde, hvilket ikke er korrekt, idet opbevaringsanlæg også burde have været medtaget

De beregnede 8.212,1 kg NH₃-N/år skal fratrækkes effekten af de to teltoverdækninger på 398,8 kg NH₃-N/år (2 x 997 m² x 0,4 kg NH₃-N/år /m² x 0,5), hvorefter BAT-kravet for "staldene" bliver 7.813 kg NH₃-N/år. Dette er indtastet i Husdyrgodkendelse.dk.

Det samlede BAT-krav for stalde og lagre er i Husdyrgodkendelse.dk beregnet til 8.740 kg NH₃-N/år og ammoniakemissionen er på 8.577 kg NH₃-N/år. Dermed er det vejledende emissionsniveau overholdt med 164 kg NH₃-N/år.

Samlet BAT beregning ? i			
	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N /år)	7813	927	8740
Faktisk emission (kg NH ₃ -N /år)	8113	464	8577
Forskel (kg NH ₃ -N /år)	-	-	164
Vejledende BAT Overholdt?	-	-	Ja

Tabel 15: BAT-beregning skema 206258

BAT krav opnåelig ved anvendelse af BAT for nye og eksisterende stalde ? i				
Staldnavn	Navn på dyretype og staldsystem eller flexgruppe	Forudsætning for BAT-beregning	BAT krav ved ny stald (kg NH ₃ -N / (m ² · år))	BAT krav ved eksisterende stald (kg NH ₃ -N / (m ² · år)) ^c
Smågrisestald (19)	Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,50 - 0,58 ^b	0,56
Farestald (3a)	Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,47 - 0,59 ^b	0,66
Drægtighedsstald (21)	Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,70 - 0,87 ^b	1,20
Poltestald (5)	Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	1,06 - 1,62 ^b	1,40
Løbeafdeling (2)	Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,70 - 0,87 ^b	1,20
Poltestald (6)	Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	1,06 - 1,62 ^b	1,90
Farestald (20)	Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,47 - 0,59 ^b	0,66
Drægtighedsstald etape 2 (21a)	Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,70 - 0,87 ^b	1,20
Farestald (3c)	Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,47 - 0,59 ^b	0,66
Farestald med 36 stier uden køling	Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,47 - 0,59 ^b	0,66
Evt. større karantænestald	Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	1,62	1,40
Farestald med 54 stier med køling	Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,47 - 0,59 ^b	0,66
Farestald med 72 stier med køling	Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,47 - 0,59 ^b	0,66

^b BAT-kravet ved ny stald er progressivt og afhænger af det samlede areal for husdyrtypen i nye staldafsnit

^c BAT krav ved eksisterende stald er tabelværdien for staldtypen. BAT kravet kan være lavere i den aktuelle situation, hvis der fastsat vilkår til eksisterende stald i en tidligere godkendelse.

Tabel 16: Tabel med oplysninger om forudsætning for BAT-beregning (ny eller eksisterende stald)

BAT-beregningerne viser, at BAT-kravet med hensyn til ammoniak overholdes ved anvendelse af gyllekøling med 16,3 % ammoniakrensningseffekt. Der er ikke vist ammoniakreduktionseffekt i den udvidede karantænestald, idet denne ikke er nødvendig for at leve op til BAT. I situationen med den udvidede karantænestald er der behov for 19 % lugtreduktionseffekt. I dette tilfælde er det lugtreduktionen, der er dimensionerende for gyllekølingsanlæggets drift. Reelt vil ammoniakreduktionen være højere end de indtastede 16,3 %. Klimadan har beregnet effekten til 19,9%.

3.9 Grænseoverskridende virkninger (B10)

Det vurderes, at der ingen grænseoverskridende virkninger er, idet anlægget ligger så langt fra landegrænser, som det gør (der er godt 9 km til den dansk-tyske grænse).

4. Projektets direkte og indirekte virkninger for miljø, natur og mennesker (D) og hvad der er gjort for at mindske virkningerne (D1c).

Ifølge Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 6 skal ansøgningen på passende måde påvise, beskrive og vurdere det ansøgt væsentlige direkte og indirekte virkninger i forhold til:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet,
- 5) samspillet mellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4 og
- 6) sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af faktorerne efter nr. 1-5.

4.1 Beliggenhed og bygningsændringer i forhold til landskab og Bilag IV arter (D1c)

(Bilag IV arter, kulturarv og landskabet)

Landskab

Staldanlæg og gyllebeholdere ligger i Sønderborg Kommune syd for Felsted op til kommunegrænsen mellem Aabenraa og Sønderborg kommuner. Ejendommen er synlig for omgivelserne, når man kommer kørende ad Felstedvej, Kværsløkke og motorvejen. Området er lettere kuperet (bløde bakker).

Ifølge kortmaterialet på Sønderborg Kommunes digitale kort ligger husdyrbruget inden for Særlig Værdifulde landbrugsområder samt delvist inden for Specifikke geologiske bevaringsværdier.

Jf. kortene under Landskabsanalyse ligger ejendommen i Kværs Bakke- og Hedelandskab med "kontraterende karakterstyrke", "middel tilstand", "Uden særlig oplevelsesværdi" og med målsætningen "Vedligehold"

Ifølge kortene på Danmarks Miljøportal ligger husdyrbruget inden for Områder med Særlige drikkevandsinteresser, Nitratfølsomme indvindingsområder og Indsatsområder inden for nitratfølsomme indvindingsområder.

Staldene på ejendommen er opført dels med gule mursten og gulligbrune søstenselementer med gråt eternittag og gavltrekanter med grå og enkelte grønne stålplader. Maskinhus og lader er med grønne og grå stålplader og gråt eternittag. Stuehuset er i røde mursten og rødt tegtag.

Bygningerne er op til ca. 9,5 m høje. Som nævnt vil der af to omgange blive opført to Sukup kornsiloer. Siloerne opføres i galvaniseret stål med totalhøjde på 13,41 m.

Der skal ikke bygges nyt i forhold til det byggeri, der allerede er under opførelse i overensstemmelse med den eksisterende miljøgodkendelse. Der er ansøgt om at inddrage en større del af lade til karantænestald. Dette vil kun involvere ændringer inde i den eksisterende bygning (udgravning og støbning af nye kanaler samt etablering af nye muradskillelser).

Der er beplantet rundt om det meste af husdyrbruget. Beplantningen er i 2015 suppleret med et tre-rækket hegn langs den nord- og vestlige side af smågrisestalden, langs sydsiden af den nye drægtighedsstald, langs syd- og østsiden af maskinhuset/karantænestalden samt på nord-, syd- og vestsiden af de to store gyllebeholdere. Beplantningen rundt omkring ejendommen vil blive vedligeholdt. Beplantningen er med til at udjævne skalaforskellen mellem landbrugslandskabet og kornsiloerne og indrammer ejendommen, så den fremstår som en helhed.

Staldene og de øvrige bygninger vil fortsat komme til at syne som en samlet masse, dog med de to store gyllebeholdere beliggende på den østlige side af Felstedvej og de øvrige bygninger og anlæg på den vestlige side.

De nye kornsiloer bygges hvor har ligget en gyllebeholder og været gårdsplads i mange år. Med en maks. højde på 13,41 m og materiale i galvaniseret stål (dvs. grå farve), vurderes ejendommen stadig at fremstå som et samlet anlæg.

Kulturarv

Det vurderes, at det er usandsynligt, at der kan forekomme uforstyrrede fortidsminder, der hvor siloerne placeres, idet der som nævnt har ligget en gyllebeholder (nedrevet i 2018).

Det nærmeste registrerede fortidsminde er ifølge Slots- og Kulturarvsstyrelsens hjemmeside et stolpehul med uvis funktion fundet i forbindelse med den arkæologiske forundersøgelse for Sønderborg-motorvejen.

Figur 8: Fortidsmindefund i nærheden af husdyrbruget

Skulle der mod forventning ske fund af fortidsminder hvor siloerne placeres, vil der blive taget stilling til, om der skal ske udgravning, eller om siloerne eventuelt skal flyttes til en anden placering.

Samlet set vurderes det, at udvidelsen/ændringen ikke vil kunne påvirke kulturarv eller landskab negativt. Det vurderes endvidere, at der ikke er behov for yderligere beplantning i forbindelse med staldanlægget og gyllebeholderne.

Bilag IV-arter i forhold til udvidelsens placering

Bilag IV arter er arter, der fremgår af bilag IV i EU's habitatdirektiv. De beskrives som strengt beskyttede arter. Det betyder, at arternes yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635, Håndbog over dyrearter på habitatdirektivets bilag IV fremgår en liste over arters udbredelse i et grid på 10 km x 10 km fordelt over hele landet. Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår det, at følgende arter kan være registreret i nærområdet til husdyrbruget:

Dansk navn:	Videnskabeligt artsnavn:
-------------	--------------------------

Brunflagermus	Nyctalus noctula
Sydflagermus	Eptesicus serotinus
Dværgflagermus	Pipistrellus pygmaeus
Pipistrellflagermus	Pipistrellus pipistrellus
Langøret flagermus	Plecotus auritus
Vandflagermus	Myotis daubentonii
Troldflagermus	Pipistrellus nathusii
Stor Vandsalamander	Triturus cristatus
Spidssnudet frø	Rana arvalis
Løvfrø	Hyla arborea
Løgfrø	Pelobates fuscus
Grøn frø	Pelophylax esculentus
Strandtudse	Epidalea calamita
Markfirben	Lacerta agilis

Tabel: 17: bilag IV-arter

Se afsnit 4.3 om registreringer i umiddelbar tilknytning til staldanlægget.

Gamle bygninger og træer **kan** fungere som dagskjul og overvintringssted for flagermus. Der fjernes hverken gamle bygninger eller træer i forbindelse med udvidelsen/ændringen, hvorfor flagermus ikke vil kunne blive påvirket af udvidelsen af husdyrbruget.

Flere af områdets søer og vådområder **kan** være levested for særligt beskyttede arter af padder. Nærmeste potentielle levesteder for bilag IV-arter er en eng ca. 25 m fra de to store gyllebeholdere og ca. 180 m fra den udvidede karantænestald. Husdyrbruget ligger uden for økologiske forbindelser. Der er mellem ca. 500 til 750 m til nærmeste vandhul, hvor der er registreret Stor Vandsalamander. Med den aktuelle afstand til potentielle levesteder, vurderes udvidelsen af husdyrbruget ikke at kunne påvirke padder eller andre bilag IV-arter.

Se også punkt 4.3 vedrørende husdyrbrugets ammoniakpåvirkning af nærliggende naturområder og dermed potentielle levesteder for bilag IV-arter.

4.2 Begrænsning af ammoniakemission (D1c)

(Menneskers sundhed, luft)

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser af BAT-niveauet for ammoniak overholdes. BAT-niveauet er korrigeret i overensstemmelse med Miljøstyrelsens helpdesksvar fra 17/10-2018, således at effekten af teltoverdækningerne i nudrift videreføres som et BAT-krav, idet teltoverdækningerne delvist indgik i den eksisterende miljøgodkendelse for at overholde det generelle ammoniakreduktionskrav.

BAT-niveauet er lovbestemt og sikrer at ammoniakemissionen fra husdyrbruget er på et niveau, der svarer til at der er valgt staldsystemer og/eller teknologi er blandt de bedste tilgængelige til at begrænse ammoniakemissionen fra husdyrbruget.

De BAT-krav, der stilles til husdyrbrug, bidrager til, at målet for fald i ammoniakemissionen i Danmark nås, og at den sundhedspåvirkning ammoniak afstedkommer dermed imødegås. Når ammoniakemissionen begrænses, bidrager det også til en generel bedre beskyttelse af ammoniakfølsom natur, da baggrundsbelastninger hertil begrænses.

Da BAT-niveauet overholdes, vurderes det at der sker tilstrækkelig begrænsning af ammoniakemissionen. Det forslås at der for udvidelsen/ændringen fastsættes vilkår til gyllekølingsanlæggets etablering og drift i overensstemmelse med standardvilkårene i Miljøstyrelsens Teknologiliste².

4.3 Afsætning af ammoniak til nærliggende natur (B5, D1c)

(Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter)

Ammoniakdepositionen til nærmeste natur er beskrevet under punkt 3.5.

Ammoniaktotaldepositionen til nærmeste kategori 1 og 2-natur er på 0,1 kg NH₃-N/ha/år.

I forhold til kategori 3-natur er den maksimale merdeposition på 0,2 kg NH₃-N/ha/år og totaldepositionen er på 0,3 kg NH₃-N/ha/år til en mose ca. 1,6 km nordvest for husdyrbruget.

Potentielle bilag IV-arter i Sønderborg Kommune er beskrevet under punkt 4.1. Herunder er vist et kortudsnit over Sønderborg Kommunes registreringer af bilag IV-arter.

---

² <https://mst.dk/erhverv/landbrug/miljoeteknologi-og-bat/teknologilisten/gaa-til-teknologilisten/staldindretning/vilkaarsforslag-gyllekoeling-anvendelse-af-datalogger/>

Figur 9: Kortudsnit over registreret forekomst af bilag IV-arter fra Sønderborg Kommune

Sønderborg Kommune oplyser, at der i området er registreret et enkelt fund af stor vandsalamander i vandhullet nordøst for staldanlægget og gyllebeholderne. Der beregnes en merdeposition på 0,1-0,5 kg NH₃-N/ha/år til punktet i forhold til henholdsvis nudrift og 8 års drift. Kommunen gør opmærksom på, registreringen ikke nødvendigvis et udtryk for at arterne ikke findes i området, men nok nærmere, at det ikke er blevet undersøgt nærmere.

Reglerne for kategorisering fremgår af nedenstående tabel 18.

Ammoniakfølsom natur	Beskrivelse
Kategori 1	Ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper uanset størrelse jf. bilag 3 pkt. D i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug hvis de er beliggende inden for et Natura 2000 område og er omfattet af udpegningsgrundlaget og kortlagt, samt heder og overdrev inden for et Natura 2000 område som er omfattet af § 3 i NBL ³ (dvs. større end 2.500 m ²)
Kategori 2	Ammoniakfølsomme naturtyper som ligger udenfor Natura 2000 område: højmoser, lobeliesøer, heder der i sig selv er større end 10 ha og omfattet af § 3 i NBL og overdrev der i sig selv er større end 2,5 ha og omfattet af § 3 i NBL.
Kategori 3	Ammoniakfølsomme naturtyper der ikke er omfattet af kategori 1 og 2 og som ligger uden for Natura 2000 område i form af heder, moser og overdrev der er omfattet af § 3 i NBL samt ammoniakfølsomme skove. For at være ammoniakfølsom skal skove være større end 0,5 ha og mere end 20 m bred og bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer <u>og</u>

³ Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse LBK nr 1122 af 03/09/2018

	<p>1) hvor der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,</p> <p>2) hvor skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), <u>eller</u></p> <p>3) hvor der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen "Arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove" og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.</p>
Beskyttede naturtyper der ikke hører under Kategori 1-3, men som efter en konkret vurdering, er ammoniakfølsomme.	Kan fx være enge, standenge og søer

Tabel 18: Kategorisering af ammoniakfølsom natur

Tålegrænser for natur fremgår af nedenstående tabel.

Naturtype	Tålegrænse	Differentiering
Overdrev	10-25	¹ sure overdrev 10-15, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	8-20	grå klit og grønsværklit 8-15, øvrig klit 10-20
Hede	10-20	der kan være klit kortlagt som § 3 hede
Fersk eng	15-25	^{1,2}
Strandeng	30-40	^{1,2}
Mose (og kær)	5-30	højmoser 5-10, hængesæk, tørvlavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-30
Løvskov	10-20	Skovbevoksede tørvemoser 10-15
Nåleskov	10-20	

¹ Bør ikke anvendes for arealer med kulturgræsland / hvor den væsentligste påvirkning er en hidtil lovlig landbrugsmæssig. Dette vil primært gælde engarealer og bør ses over en længere tidsperiode. Intervallet dækker således som udgangspunkt 'naturenge'. Se også note 2.

² Den atmosfæriske afsætning skal ses i sammenhæng med andre tilførsler, fx med overfladenær afstrømning.

Tabel 19: Tålegrænser for terrestriske naturtyper⁴

En merdeposition på 1 kg NH₃-N/ha/år vurderes generelt ikke at kunne medføre en tilstandsændring af et almindeligt § 3 naturområde (naturområder uden for Natura 2000 områder).

Det vurderes, potentielle bilag IV-arter primært vil findes i forbindelse med de registrerede § 3 arealer og potentielle ammoniakfølsomme skove. Med merdepositioner på maksimalt 0,2 kg NH₃-N/ha/år på kategori 3-natur og 0,1 kg NH₃-N/ha/år totaldeposition til kategori 1- og 2-natur vurderes ammoniakdepositionen derfor ikke at kunne medføre tilstandsændringer af kategori 1-, 2- og 3-natur.

⁴ http://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2018/Opdatering_empirisk_baserede_taalegraenser.pdf

Som udgangspunkt er ammoniakdeposition i sig selv ikke skadelig for bilag IV-arter, men hvis ammoniakdepositionen giver anledning til tilgroning af yngle- og levesteder, kan det påvirke arterne negativt. Beregningerne viser, at totaldepositionen til engen er på 12,5 kg NH₃-N/år/ha, at merdepositionen i forhold til 8-års drift er 10,1 kg NH₃-N/år/ha, mens merdepositionen i forhold til nudrift er på 0,8 kg NH₃-N/år/ha. Merdepositionen vil dog reelt være mindre, hvis den reelle ammoniakreduktionseffekt på 19,9 % indtastes. I situationen uden udvidelse af karantænestalden er totaldepositionen til engen på 11,8 kg NH₃-N/år/ha, merdepositionen i forhold til 8-års drift er 9,4 kg NH₃-N/år/ha, mens merdepositionen i forhold til nudrift er på 0,2 kg NH₃-N/år/ha.

Over halvdelen af ammoniakdepositionen kommer fra de to store gyllebeholdere (de 6,1 kg NH₃-N/år/ha).

Engen modtager allerede i dag en stor ammoniakdeposition, hvorfor det vurderes at op til 0,8 kg NH₃-N/år/ha merdeposition ikke vil gøre en væsentlig forskel, så længe engen forsat drives som den gør, hvor græsset slås af.

Total kvælstofdepositionen i Sønderborg Kommune ligger ifølge Institut for Miljøvidenskab, Aarhus Universitet på 16,4 kg N/ha for 2016⁵.

Med maksimal totaldeposition til engen på 12,5 kg NH₃-N/år/ha og en baggrundsdeposition på 16,4 4 kg NH₃-N/år/ha ligger depositionen over den empiriske tålegrænse. Ganske få meter inde i engen vil depositionen falde til under den øvre tålegrænse. Med en merdeposition på maks. 0,8 kg vurderes det, at ammoniakdepositionen ikke vil påvirke engen væsentligt.

4.4 Lugtgener for omboende (D1c)

(Menneskers sundhed/gene)

Lugtberegningerne er beskrevet under punkt 3.6. Lugtberegningerne sker i overensstemmelse med Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen⁶. Der gøres opmærksom på, at gyllebeholdere pr. definition ikke medfører lugtemission.

Som nævnt er der dels ansøgt om at kunne udnytte den nye lovgivning om fri produktion på de eksisterende produktionsarealer og dels om mulighed for udvidelse af karantænestalden.

I ansøgt drift benyttes gyllekølingen som virkemiddel til at reducere lugtemissionen. Beregningerne viser, at alle lugtgenafstande overholdes.

Lugt opfattes forskelligt af forskellige personer. Det kan derfor ikke afvises, at nogle vil finde lugtgenafstandene utilstrækkelige, mens andre ikke føler sig generet, selv om de bor inden for lugtgenafstandene.

Der er ikke kendskab til, at lugt fra husdyrbrug er direkte sundhedsskadelig.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at husdyrbruget ikke udgør en sundhedsrisiko, samt at husdyrbruget kan udvides/ændres som ansøgt uden at være til gene for naboerne.

⁵ https://www2.dmu.dk/1_viden/2_Miljoe-tilstand/3_luft/4_spredningsmodeller/5_Depositionsberegninger/depositionstabes.asp?period=2016&water=kommuner&Select=Vis+tabel

⁶ Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug BEK nr. 1467 af 06/12/2018

4.5 Støjgener (D1c)

(Menneskers sundhed/gene)

Støj fra husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.7.1.

Støj, vibrationer og lavfrekvent støj vurderes at være af et omfang, der ikke vil kunne genere naboer, idet de fleste støjende aktiviteter foregår indendørs og da der er en afstand på ca. 90 m fra nærmeste støjende anlæg til nærmeste nabo, som er Felstedvej 37, der ejes af ansøger. Til øvrige naboer er der minimum 290 m fra nærmeste stald, gyllebeholder eller andet anlæg.

Det vil ikke kunne undgås, at nærmeste naboer lejlighedsvis kan høre støj fra husdyrbruget, men der har så vidt vides ikke været klager over støj fra husdyrbruget. Umiddelbart skønnes det, at det eneste støj fra faste anlæg der vil kunne høres fra naboernes ejendomme vil være på vindstille klare dage, hvor ventilationen og fodertransport i redlerne evt. vil kunne høres. Muligvis kan traktorpumpen i forbindelse med udbringningen af husdyrgødning/afgasset biomasse også høres.

Det vurderes, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser kan overholdes, og det forslås at der fastsættes vilkår for støj i overensstemmelse med Miljøstyrelsens støjvejledninger.

4.6 Støvgener (D1c)

(Menneskers sundhed/gene)

Støv fra husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.7.2.

Med en afstand på 90 m fra nærmeste naboejendom (som ejes af ansøger) til kørearealer og bygninger mv. vurderes der ikke under normale situationer at kunne forekomme støvemissioner fra husdyrbruget, der kan genere naboer eller være sundhedsskadelige. Kørearealerne er grusbelagte og Felstedvej er asfalteret, hvorfor støv herfra vil være meget begrænset. Som nævnt fejles veje, hvis der i forbindelse med markbruget sker tilsvining af vejarealer.

Det vurderes, at der ikke er problemer med støv i forbindelse med håndteringen af foderet, idet foder håndteres i påslag, siloer og foderladen og ledes ud i staldene gennem rørsystem.

4.7 Lyspåvirkninger (D1c)

(Landskabet og gener for mennesker)

Udvendig belysning i forbindelse med husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.7.3. Som det fremgår af beskrivelsen vurderes det, at den udvendige belysning ikke kan påvirke nærmeste naboer væsentligt, idet der kun er almindelige lamper, der kun oplyser nærområdet, og der i øvrigt er etableret afskærmende beplantning.

Lyspåvirkning fra lastbiler og andre transportere er kortvarig og vurderes derfor ikke at kunne genere de nærmeste naboer. Den afskærmende beplantning vil også medvirke hertil.

4.8 Skadedyr (D1c)

(Gener og menneskers sundhed)

Bekæmpelse af skadedyr (fluer, rotter og mus) er beskrevet under punkt 3.7.4. Når bekæmpelsen foregår som beskrevet og efter gældende retningslinjer, forventes der ikke at kunne forekomme væsentlige gener eller problemer med skadedyr.

De beskrevne bekæmpelsestiltag vurderes at være tilstrækkelige til, at der ikke er risiko for gener fra skadedyr eller menneskers sundhed.

4.9 Transporter (D1c)

(Befolkningen og menneskers sundhed/klima i forhold til energiforbruget)

Transporter i forbindelse med husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.7.5.

Som nævnt sker transporter ad de eksisterende overkørsler til Felstedvej.

Transporterne stiger med ca. 32 % primært pga. flere foder og husdyrgødningstransporter. Som beskrevet leverer husdyrbruget husdyrgødning til biogasanlæg og modtager afgasset biomasse retur.

Det øgede antal transport er vurderes ikke at være væsentligt til gene for naboerne. Transporterne vil ikke adskille sig fra øvrige tunge transport på landevejen.

Som udgangspunkt sker der udelukkende de nødvendige transport. Transport til biogasanlæg medfører en forøget emission af CO₂ og NO_x, men dette mere end modsvares ved klimaeffekten ved produktion af bionaturgas på et biogasanlæg.

4.10 Energi (D1c)

(Klima)

Energiforbrug i forbindelse med husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.8.4.

Forbrug af energi kan påvirke klimaet negativt, men man kan ikke drive et moderne husdyrbrug uden at benytte energi.

Forskellen mellem normtalsberegningen for elektricitetsforbrug på husdyrbrug og det faktiske forbrug (se punkt 3.8.4 og 5.2.1) må dels skyldes, at ikke alle ventilationsanlæggene endnu har lavenergiventilatorer, at der hjemmeblandes foder samt at der bruges elektricitet til driften af gyllekølingsanlægget.

Gyllekølingsanlæg der anvendes til lugtreduktion har et forholdsmæssigt større elforbrug, idet anlægget skal være i vedvarende drift.

I takt med at ventilationssystemer og pumper skal udskiftes, vil der blive udskiftet til nye energieffektive modeller i det omfang det er praktisk muligt.

Det vurderes, at der ikke skal stilles vilkår om maksimalt tilladt forbrug i kWh, men der bør stilles vilkår om, at elforbruget skal opgøres årligt, så kommunen kan følge med i udviklingen af forbruget.

4.11 Vandforbrug og påvirkning af vandressourcen (D1c)

(Vand)

Grundvand

Vandforbrug i forbindelse med husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.8.5.

Som beskrevet er vandforbruget på ejendommen en del større end normalt beregningerne. Erfaringsmæssigt er forbruget i sotalde højere, formodentlig pga. stor fokus på effektiv rengøring.

I alle stalde er der enten drikkeventiler over fodertrug eller drikkekopper, hvorfor der er begrænset drikkevandsspild. Staldene bliver sat i blød inden vask. I stalde med overbrusningsanlæg benyttes disse også til iblødsætning. Iblødsætningen reducerer det efterfølgende forbrug af rengøringsvand. Staldene vaskes med højtryksrensere, hvilket også er vand- og ressourcebesparende. Vask sker med koldt eller varmt vand (opvarmet vha. genvundet varme fra gyllekøling).

Selv om husdyrbrugets vandforbrug ligger højt i forhold til normalt, vurderes det, at der er foretaget de tiltag der er muligt for at sikre mod et unødvendigt højt vandforbrug.

Ejendommen ligger inden for områder med særlige drikkevandsinteresser. Da de eksisterende stalde er etableret med tætte bunde og kanaler, er der ingen risiko for udsivning til det omgivende miljø. Gyllebeholdere, fortanke og gyllerør er ligeledes etableret tætte. De to store gyllebeholdere er etableret med omfangsdræn og inspektionsbrønde og er omkranset af en 0,5-0,7 m høj jordvold, som minimum kan tilbageholde indholdet af den del af en af gyllebeholderne, der ligger over terræn.

Det vurderes derfor, at der ikke er risiko for udsivning til det omgivende miljø fra stalde og opbevaringsanlæg.

4.12 Påvirkning af jordarealer og jordbund (D1c)

(Jordarealer og jordbund)

Risiko for udsivning af næringsstoffer

Da stalde, gyllerør, forbeholder og gyllebeholdere er udført i tætte og stabile materialer, og de to store gyllebeholdere er omkranset af en jordvold, vurderes det, at der fra selve husdyrbruget ikke ved normal drift kan ske væsentlige direkte eller indirekte påvirkninger af jordarealer, jordbund eller vandforekomster.

Affald

Da der er tale om et IE-brug, så skal affaldshåndteringen leve op til affaldshierarkiet, jf. § 6 b i lov om miljøbeskyttelse, hvilket betyder at affald skal behandles efter følgende hierarki:

- 1) Affaldsforebyggelse.
- 2) Forberedelse med henblik på genbrug.
- 3) Genanvendelse.
- 4) Anden nyttiggørelse.
- 5) Bortskaffelse.

Som udgangspunkt benyttes ikke mere foder end der er behov for og husdyrgødning anvendes til gødsning af marker, andet uundgåeligt affald sorteres med henblik på genanvendelse og kun restfraktioner ender i container med brændbart affald.

Det vurderes derfor, at affaldshierarkiet iagttages og at sortering, opbevaring og bortskaffelse af affald sker miljømæssigt forsvarligt og i overensstemmelse med Sønderborg Kommunes affaldsregulativer.

Opbevaring af olie og kemikalier samt beredskabsplan

Det vurderes at olie og kemikalier opbevares miljømæssigt forsvarligt. Husdyrbruget har udarbejdet en beredskabsplan, hvori det bl.a. er en instruks til brug ved uheld med olie og kemikalier.

4.13 Andet om befolkningen og menneskers sundhed (D1c)

(Befolkningen og menneskers sundhed)

Risikoen ved MRSA eller antibiotikaresistens håndteres af generelle veterinærregler i fødevarestyrelsens regi. Det vurderes, at der ikke er nogen særlige forhold på husdyrbruget på Felstedvej 39 eller beliggenheden i forhold til naboer der gør, at der i forbindelse med miljøgodkendelsen skal stilles særlige vilkår i forhold til menneskers sundhed.

4.14 Alternative løsninger (D1d)

Ansøgningen indsendes for dels at få mulighed for fri produktion på eksisterende produktionsarealer med de ændringer, der er foretaget siden meddelelsen af miljøgodkendelsen og tilhørende tillæg, samt for at få godkendt muligheden for udvidelse af karantænestalden. Pga. ejendommens placering er der grænser for udviklingsmulighederne i forhold til lugt til nærmeste naboer.

Der har ikke været beregnet på alternativ placering karantænestalden, idet den valgte placering ligger længst muligt fra Gråstenvej 62, som er det punkt, hvortil lugtgeneafstanden først vil blive overskredet.

Såfremt ansøgningen mod forventning ikke godkendes, er 0-alternativet at husdyrbruget fortsætter med samme tilladte produktion, som fastsat i den nuværende miljøgodkendelse fra 2012 med tilhørende tillæg, hvilket betyder, at den gamle løsdriftsstald skal tages ud af drift samt at karantænestalden ikke kan udvides. Der er ikke taget stilling til det forhold, at den østligste farestald i den eksisterende miljøgodkendelse er forudsat ændret til poltestald.

Da ansøgningen overholder beskyttelsesniveauerne for lugt og ammoniak og de øvrige forudsætninger i husdyrloven, har kommunen reelt ingen mulighed for at meddele afslag, hvorfor 0-alternativet ikke forventes at kunne blive en reel situation.

Af væsentlige alternativer til teknologi, teknik og foranstaltninger har været drøftet etablering af luft-rensning. Da der i forvejen er etableret gyllekøling i nogle af staldene, og det nu er muligt at benytte gyllekølingsanlægget med vedvarende drift som virkemiddel til at nedsætte lugtemissionen, er gyllekølingen valgt som virkemiddel til både lugt- og ammoniakreduktion.

Den vedvarende drift betyder dog, at alt den genvundne varme fra gyllekølingen ikke kan benyttes i anlægget, men at noget af varmen skal afsættes ved frikøling og heatdump.

Luftrensningsanlægget er fravalgt, af økonomiske årsager. Der er ikke foretaget konkrete økonomiske beregninger. Luftrensningsanlæg er både dyre i anskaffelse samt i drift, og genererer ingen varme som kan nedsættes forbruget af energi til opvarmning.

Der har heller ikke været drøftet alternative placeringer af siloerne, idet det vurderes, at de ikke kan placeres mere hensigtsmæssigt et andet sted på ejendommen. Landskabeligt kommer de til at ligge i tilknytning til de højeste bygninger på ejendommen, og driftsmæssigt er placeringen også optimal, idet foderet skal kunne ledes til foderladen.

4.15 Samspillet mellem faktorer jf. § 4 stk. 6 nr. 5

Ifølge bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug skal der oplyses om væsentlige direkte eller indirekte virkninger som følge af et samspil mellem to, flere eller alle faktorerne:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet

De enkelte faktorer er beskrevet under punkterne 4.9 og 4.13 (befolkningen og menneskers sundhed), 4.1 og 4.2 (biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter), 4.12 (jordarealer, jordbund, vand, luft og klima) samt 4.1 (materielle goder, kulturarv og landskabet).

Det vurderes, at der ved samspil mellem de oplyste faktorer ikke kan opstå væsentlige direkte eller indirekte virkninger som er større end de virkninger, som er beskrevet under de enkelte punkter 1-4.

4.16 Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker mv. jf. § 4 stk. 6 nr. 6

Ifølge bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug skal der oplyses om væsentlige direkte eller indirekte virkninger som følge af sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af faktorerne efter nr. 1-5:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet,
- 5) samspillet mellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4

Det vurderes at risici for større ulykker eller katastrofer på et husdyrbrug med den nuværende og ansøgte placering vil være udslip af gylle fra gyllebeholdere, fx i forbindelse med overpumpning, brud på gyllebeholder eller lignende. I husdyrbrugets beredskabsplan er der en instruks for, hvordan en sådan situation skal håndteres.

I beredskabsplanen er også instrukser i forbindelse med brand samt udslip af olie, kemikalier eller lignende.

4.17 Oplysninger om konsulenten (A4)

Ansøgningen er udarbejdet af Cand. scient. Ulla Refshammer Pallesen, LandboSyd, som har arbejdet med landbrugets miljøforhold i mere end 14 år. Først i den kommunale enhed Sønderborg Områdets Miljøcenter og senere som miljørådgiver i landboforeningen LandboSyd.

5. Oplysninger om IE-husdyrbruget (C) (dette afsnit tages ud, hvis det ikke er et IE-brug).

Husdyrbruget er et IE-brug med mere end 750 årssøer.

5.1 Ophør af IE-husdyrbruget (C1)

Hvis ansøger ophører med husdyrproduktion på ejendommen, er det enten fordi staldanlægget sælges, udlejes til anden side, eller at husdyrproduktionen nedlægges helt. Hvis husdyrbruget ophører helt, vil stalde, gødningsopbevarings- og foderanlæg blive tømt for dyr, gødning og foder og efterfølgende rengjort. Rester af medicin og kemikalier samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ.

5.2 BAT: Råvarer, energi, vand og management (C2)

5.2.1 BAT-Råvarer (C2)

Med hensyn til råvarer (foder, vand, hjælpemidler mv.) benyttes der ikke mere, end der er behov for. Som tidligere beskrevet vil ansøger bestræbe sig på at benytte så få foderenheder og så lavt et råprotein- og fosforindhold som muligt. Der fasefodres både ved søer og smågrise.

De væsentligste råvarer i forbindelse med svineproduktion er eget produceret korn, tilskudsfoder og vand. Ud fra normtal fodres i gennemsnit med ca. 1.496 foderenheder pr. so, 1,91 foderenheder pr. kg tilvækst for smågrise og 2,82 foderenheder pr. kg tilvækst for slagtesvin og en foderenhed svarer ca. til 1 kg. Med den umiddelbart forventede produktion af ca. 2.300 årssøer, ca. 73.120 smågrise og ca. 3.120 polte/slagtesvin vil det årlige foderforbrug ligge på ca. 7.500 tons.

Husdyrbrugets foderforbrug skønnes at svare til det beregnede forbrug efter udvidelsen/ændringen.

5.2.2 BAT-Energi (C2)

Energiforbrug i forbindelse med husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.8.4 og punkt 4.10.

Ifølge Håndbog til driftsplanlægning 2015 er elforbruget på ca. 174 kWh pr. årssø, ca. 2 kWh pr. produceret smågris og ca. 10 kWh pr. slagtesvin (polt). Dette tal er baseret på "nyt kaskadestyret ventilationsanlæg". Normtalsberegning kommer således frem til ca. 580.000 kWh, mens det forventede elforbrug er skønnet til over 675.000 kWh, som er det aktuelle elforbrug.

Ventilationssystemerne er primært undertryksventilationssystemer. Der er ligetryksventilation i den gamle farestald (3c) og i løbeafdeling (2). Ventilationssystemet i stald (2) ændres til undertryksventilation. Staldene er etableret i perioden 1987-2018, og ventilatorer og styring er løbende udskiftet, således at de ældste ventilatorer er fra 2004. Alle ventilatorer vaskes i forbindelse med vask af de enkelte stalde (reducerer modstanden). Der er temperaturstyring og alarmer mv. på ventilationsanlæggene i staldene.

Der er etableret LED-belysning i alle stalde undtagen drægtighedsstald (21), hvilket var en fejl fra elektrikerens side. Rørene i stalden vil blive udskiftet med LED-rør, efterhånden som de skal udskiftes.

I drægtighedsstaldene er der lys over foderstationerne fra kl. 01-16, i løbestalden er der lys fra kl. 05-17, i farestaldene er der lys fra kl. 07-17 og i poltestaldene er der lys fra 06-18.

Varmelamper i smågrisehulerne i farestalden tændes og slukkes manuelt efter smågrisenes varmebehov.

Der føres ikke løbende journal over energiforbruget. Der modtages månedsvise forbrugsoplysninger fra elseskabet og forbruget opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Som nævnt under punkt 4.10 sker der hjemmeblanding af foder og der gyllekøles med en forholdsmæssigt høj ammoniak- og lugtrensningseffekt, hvilket bevirker at el-forbruget ligger en hel del højere end den beregnede norm (der findes ikke normtal for produktion inklusiv gyllekøling).

Det vurderes samlet set, at der anvendes BAT i forhold til energi.

5.2.3 BAT-Vand (C2)

Vandforbrug i forbindelse med husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.8.5 og vandforbrugets påvirkning af vandressourcen er beskrevet under punkt 4.11.

Det vurderes, at der anvendes BAT med hensyn til vandforbrug, når der er installeret vandbesparende drikkevandssystemer, stalde sættes i blød forud for vask og der sker daglig inspektion af drikkevandssystemet for lækager med efterfølgende igangsætning af reparation.

5.2.4 Management og forholdet til BAT-konklusionen (C2)

Da husdyrbruget har mere end 750 stipladser til søer, er det omfattet af BAT-konklusionen for intensivt opdræt af fjerkræ og slagtesvin.

Herunder er en kort redegørelse for husdyrbrugets anvendelse af BAT i forhold til BAT-konklusionerne for intensivt opdræt af fjerkræ og slagtesvin. Tallene i parenteserne herefter henviser til BAT-konklusionerne.

Den generelle danske miljølovgivning, som gælder for alle husdyrbrug, og beskyttelsesniveauerne som skal overholdes i forbindelse med en godkendelse efter Husdyrloven, sikrer at der leves op til BAT, når overholdelse af lovgivningen suppleres med et miljøledelsessystem (1.1) og en beredskabsplan samt almindelig sund fornuft. Miljøledelsessystemet er endnu ikke udarbejdet.

Godt landmandskab (1.2) sikres bl.a. gennem ajourført beredskabsplan og dagligt opsyn med stald-, opbevarings- og foderanlæg. Der er udarbejdet en beredskabsplan for husdyrbruget, hvor forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet. Denne opdateres løbende, når der er behov.

Ernæringsmæssig styring (1.3) sker gennem fasefodring med foderblandinger, der er tilpasset dyrenes behov i produktionsperioderne.

Det antages, at Miljøstyrelsen gennem fastsættelsen af BAT for ammoniakemission og udbringningsreglerne om N- og P-lofter har forholdt sig til de angivne kvælstof- og fosforudskillelser, der fremgår af BAT-konklusionen.

Minimering af emissioner fra spildevand (1.5) sikres bl.a. ved at gylle håndteres i et lukket system med tætte kanaler, rør, fortanke og gyllebeholdere. Endvidere benyttes højtryksrensere ved rengøring og der er vandbesparende drikkevandssystemer i staldene. Af regnvand tilledes der kun det regnvand, der falder en udleveringsrampe samt vaskepladsen.

Pga. ejendommens beliggenhed i forhold til nærmeste nabo er det nødvendigt at have fokus på, ikke at genere – specielt med hensyn til lugtemissioner.

Af de oplistede teknikker til reduktion af lugtemission benytter husdyrbruget at gylle i gyllebeholdere kun omrøres forud for udbringning. Herudover er der teltoverdækninger på gyllebeholderne, hyppig fjernelse af gylle (linespil i drægtighedsstald og udslusning af gylle i stalde med træk-og-slip ca. hver 14. dag) og gylle

udbringes med slæbeslanger. Teltoverdækning og minimering af omrøring reducerer samtidigt ammoniakemissionen fra opbevaring af gylle.

Som nævnt køres det meste gylle til biogasanlæg og der modtages afgasset biomasse retur (1.12).

Når den nye miljøgodkendelse tages i brug, vil gyllekølingsanlægget også blive benyttet til reduktion af lugtemissionen. Dette kræver, at gyllekølingsanlægget fremadrettet er i vedvarende drift. (1.9).

Med husdyrbrugets indretning er der ikke markante støjkilder, som kan genere naboerne. De primære støjkilder er transport, ventilation og aftipning af korn i korngrav og påslag.

Da der ikke har været problemer med støj til omgivelserne, er der ikke udarbejdet en støjhandlingsplan (1.7).

Forebyggelse af emission til jord og vand sker gennem opbevaring i stabile, tætte kanaler, rørsystemer, forbeholdere og gyllebeholdere. Gyllebeholderne er omfattet af den 10 årig gyllebeholderkontrol. Gyllebeholderne inspiceres årligt i forbindelse med bundtømning. De to store gyllebeholdere har lukkede omfangsdræn. Brøndene i forbindelse med dræne inspiceres altid forud for bundtømning af gyllebeholderne. Såfremt der står vand op i en højde over bundpladen, bliver beholderen kun tømt til vandspejlsniveauet. Der er endvidere etableret en barriere i form af en jordvold op 0,5-0,7 m omkring de to store gyllebeholdere, der kan minimum kan tilbageholde den del af en gyllebeholders volumen over terrænhøjde. (1.11).

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning.

Udbringning af gylle sker i overensstemmelse med den generelle lovgivning, hvilket stort set også sikrer, at husdyrgødning udbringes i overensstemmelse med BAT. I lovgivningen er der bl.a. fastsat regler om afstande i forbindelse med udbringning af husdyrgødning på skrånende arealer op til vandløb og søer, afstande til drikkevandsboringer og forbud mod udbringning på vandmættet, oversvømmet, frossen jord eller snedækket jord. (1.13).

Ved varsel om umiddelbart forestående skybrud eller tilsvarende udbringes der ikke på arealer med risiko for afstrømning.

I forbindelse med mark- og gødningsplanlægningen planlægges mængder og tidspunkt for fordelingen af husdyrgødningen under hensyntagen til det valgte sædskiftes behov for næringsstoffer, jordbundstypen og eventuel vanding. I forbindelse med planlægningen tjekkes desuden, at N- og P-loftet jf. Husdyrgødningsbekendtgørelsen vil blive overholdt.

Såfremt der trods ovenstående forholdsregler opdages tegn på afstrømning til sårbare arealer, vil der blive taget affære og om nødvendigt foretaget afhjælpende foranstaltninger og ringet til miljø-vagten, hvis der er sket forurening af fx et vandløb.

Da gylle ledes til gyllebeholdere i et lukket system, og der benyttes slangeudlægger og lastbil/gyllevogn med læssekran og udbringes med slæbeslanger, er risikoen for spild i forbindelse med gødningslageret minimal.

Det er ansøger selv der står for udbringning af husdyrgødningen og sprøjtning af marker. Udbringning sker med gyllevogn med slæbeslanger. Gyllevogn og marksprøjte kontrolleres og serviceres løbende, og det tjekkes at de er indstillet til korrekt dosering.

Beregning af ammoniakemissionen (1.14) fra produktionen sker gennem ansøgningen om miljøgodkendelse i Husdyrgodkendelse.dk. Der leves op til BAT i forhold til ammoniakemission.

Årligt opgøres den faktiske husdyrproduktion på ejendommen i forbindelsen med gødningsregnskabet. Ud fra disse oplysninger kan ammoniakemissionen beregnes ud fra normtal fra Institut for Husdyrvidenskab ved

Aarhus Universitet. Normtallene beregnes og udgives årligt. N- og P-udskillelsen beregnes direkte i gødningsregnskabet. (1.15).

Generelt er der ikke problemer med støv i forbindelse med håndteringen af foderet, idet foder håndteres i foderladen og ledes ud i staldene gennem rørsystem. Der sker ingen monitoring eller beregning af støvemissionen, idet udgifterne ved måling og beregning ikke vurderes at være rimelig i forhold til den meget lille støvemission fra staldene (1.8).

Der er etableret overbrusningsanlæg i alle stalde med smågrise over 20 kg, polte og slagtesvin samt drægtige søer og gylte i løsdriftssystemer.

Der sker minimum årlig registrering af vand- el- og brændstofforbrug. Der registreres antal indsatte, døde og leverede dyr samt indkøbte foder mængder. Gødningsproduktionen beregnes i gødnings-regnskabet.

Der er ingen fast husdyrgødning på ejendommen (1.10).

BAT i forhold til energi- (1.6) og vandforbrug (1.4) er beskrevet under punkt 5.2.2 og 5.2.3.

Der foreligger ikke egentlige uddannelses- og træningsprogrammer, men de ansatte sendes på relevante kurser, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, de skal håndtere.

6. Konklusion

Sammenfattende vurderes det, at den ansøgte udvidelse/ændring af husdyrbruget på Felstedvej 39 ikke vil medføre væsentlig direkte eller indirekte påvirkning af det omgivende miljø. Sønderborg Kommune kan ved fastsættelse af normale driftsvilkår for ejendommen fastholde husdyrbruget på de ansøgte tiltag, samt opsætte vilkår for indgreb såfremt husdyrbruget mod forventning medfører forøgede gener for omgivelserne.

7. Bilag

Bilag 1: Oversigtskort over husdyrbruget Felstedvej 39

Bilag 2: Kort over indtegning af stalde i Husdyrgodkendelse.dk – ansøgt drift

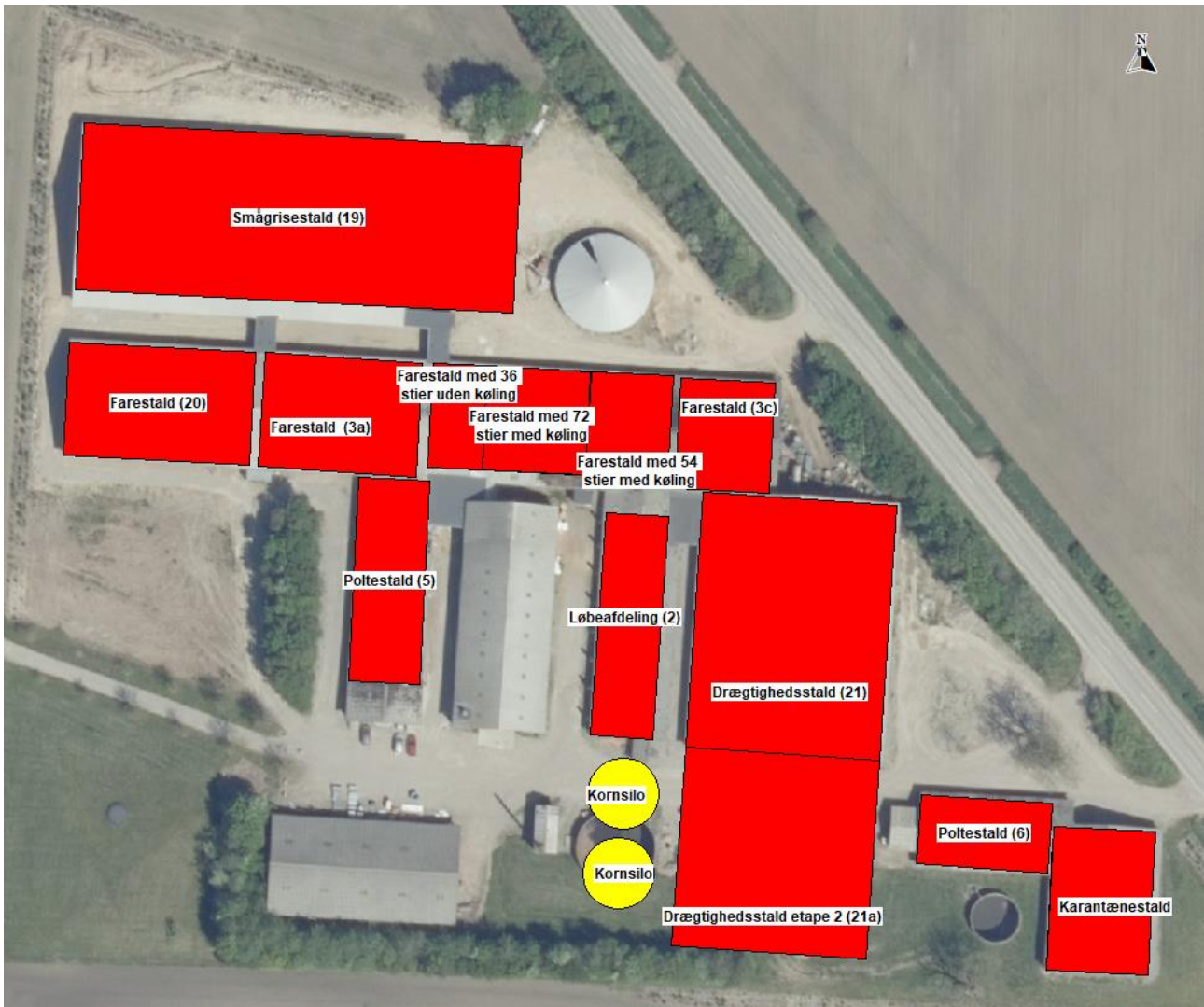
Bilag 2: Kort over indtegning af stalde i Husdyrgodkendelse.dk – nudrift

Bilag 4: Ammoniakdepositions punkter tæt på husdyrbruget

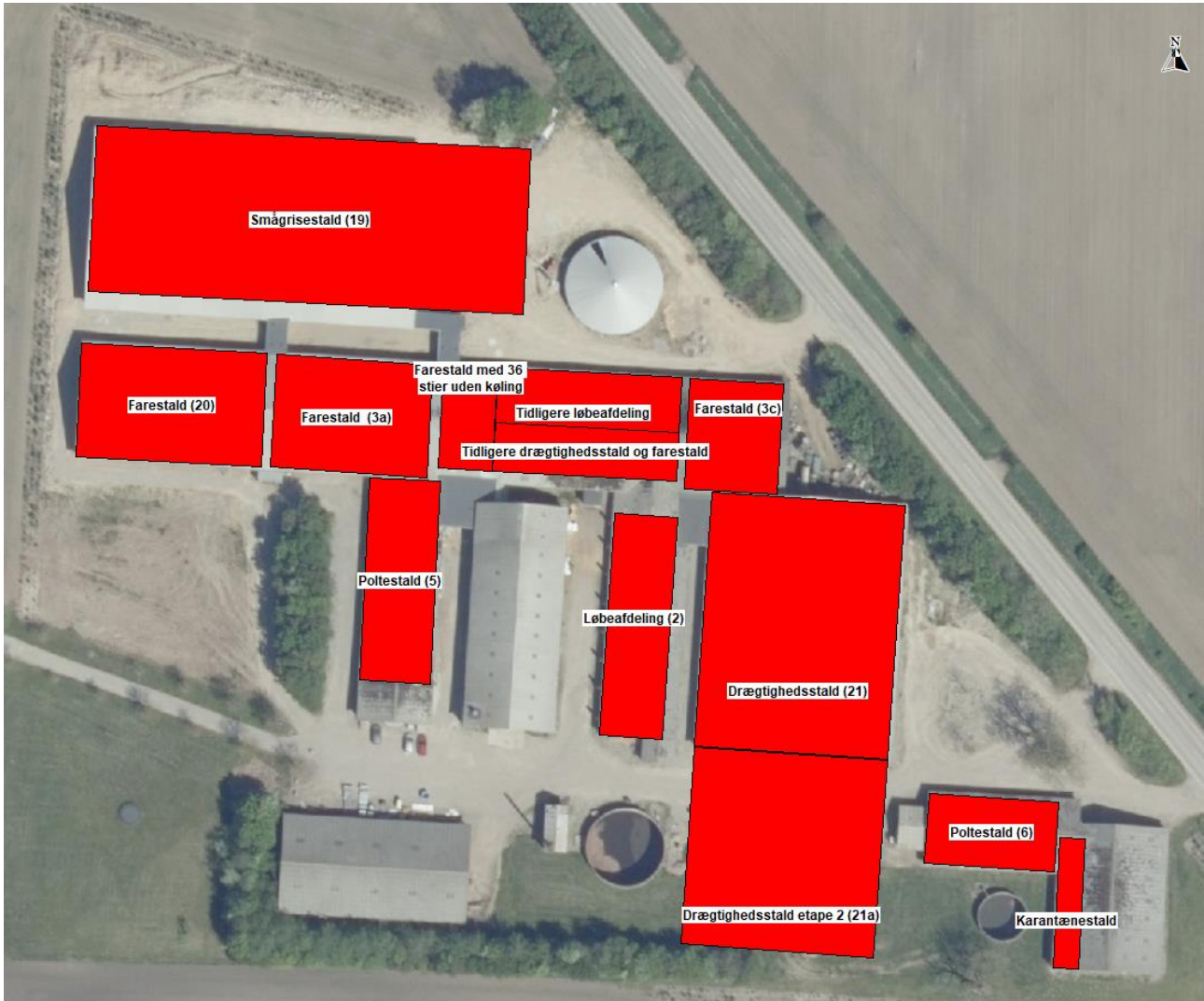
Bilag 5: Ammoniakdepositions punkter (i mere overskuelig form)

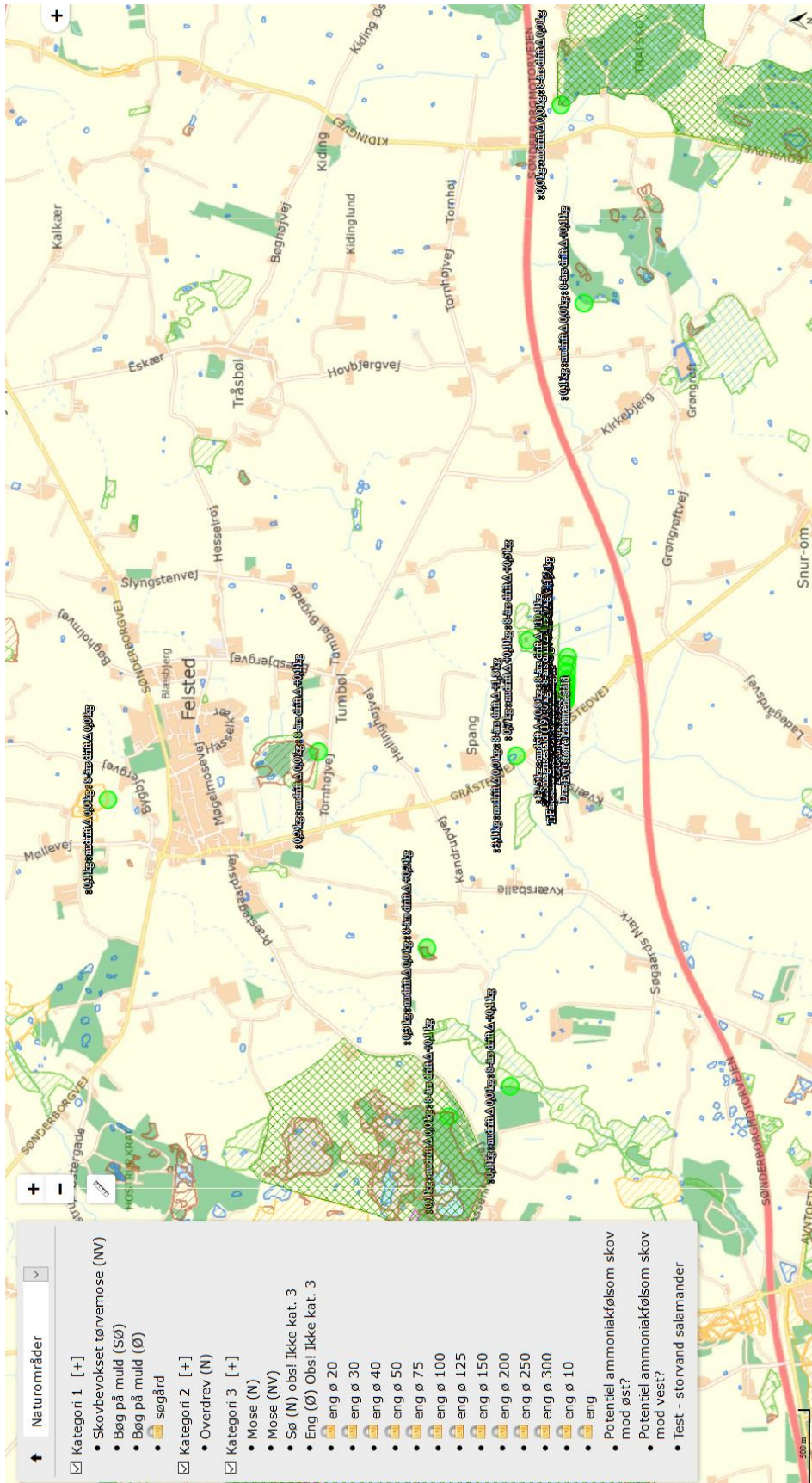
Bilag 2: Kort over indtegning af stalde i Husdyrgodkendelse.dk – ansøgt drift

Bilag 3: Kort over indtegning af stalde i Husdyrgodkendelse.dk – nudrift

Bilag 4: Alle ammoniakdepositionssteder vist i Husdyrgodkendelse.dk

Bilag 5: Ammoniakdepositionssteder (i mere overskuelig form)

